
Nateshavijayam

నటేశవిజయమ్

Document Information

Text title : Natesha Vijayam by Venkatakrishna Dikshita

File name : naTeshavijayam.itx

Category : shiva, mahAkAvya

Location : doc_shiva

Author : Venkatakrishna Dikshita

Proofread by : Ruma Dewan

Latest update : April 5, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

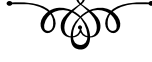
Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 7, 2025

sanskritdocuments.org

నటేశవిజయమ్

॥ శ్రీః ॥

(శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకైః వేంకటకృష్ణదీక్షితైః విరచితమ్)

౧. ప్రథమః సర్గః

శ్రియం కటాక్షాశ్చిరమమ్బికాయా-
స్తరజయస్తూతృలదామదీర్ఘాః ।
ద్రుమేఽపి సద్యస్తలకాభిధానే
ప్రణీయతే యైః ప్రసవాఙ్కరశ్రీః ॥ ౧॥

భద్రాణి పుష్టాతు స రామభద్రో
భద్రాకృతిః స్వీకృతభద్రపీఠః ।
కల్పద్రుమో యస్య కరాదుదారా-
దౌదార్యమధ్యేతుమివాన్వగాస్తే ॥ ౨॥

యస్యాత్మసినస్తనయోఽబ్జయోనేః
పురోహితోఽభూద్భగవాన్వసిష్ఠః ।
అరున్ధతీనామ్ని యదీయమాస్తే
పతివ్రతాజ్యోతిషి భాగధేయమ్ ॥ ౩॥

గాధేయగర్వోదధికుమ్భయోని-
ర్యద్భ్రహ్మదణ్డో యమితాఖిలాస్త్రః ।
బ్రాహ్మ బలే శ్వాత్రబలే చ సారం
నిరీక్షిత్యాణాం నికషోపలోఽభూత్ ॥ ౪॥

గాధేః సుతః క్రూరతపోమహిమ్నా
ప్రసేదుషి బ్రహ్మణి భాషమాణే ।
అపి ద్విజోఽసీత్యవృణీత యస్య
తథాప్యనుజ్ఞాం ద్విజభావపూర్వైః ॥ ౫॥

యస్యాన్వయే యోగివరస్య శక్తి-
పరాశరవ్యాసశుకప్రధానాః ।
సజ్జజ్జరే సర్వజగత్ప్రసిద్ధా
మహర్షయోఽభౌ మణయో యథాచ్ఛాః ॥ ౬ ॥

తస్యాన్వవాయే ద్విజరాజ ఏకః
క్షీరోదధౌ చన్ద్ర ఇవాధికశ్రీః ।
సౌమ్యః సతాం వర్తని సమ్ప్రవృత్తే
బాలాజినామాజని పణ్డితేన్ద్రః ॥ ౭ ॥

అజాయతాస్మాదరణేరివాగ్ని-
ర్దాదాజినామా తనయోఽగ్ర్యతేజాః ।
విరోధినోఽభ్యేత్య విలోహతిం
చాపల్యతో యం శలభీబభూవుః ॥ ౮ ॥

ఉమామిక్ష్వా నామ హుతాశనస్య
స్వాహేవ తస్యాజని ధర్మపత్నీ ।
అజీజనద్ధర్మమివాత్తదేహం
గోపాలనామానమసౌ కుమారమ్ ॥ ౯ ॥

ఉమాకుమారోఽయముదగ్రశక్తి-
ర్బాల్యాత్ప్రతిక్షౌభ్యదురోవిభేత్తా ।
దాదాజినేతుస్తనయో మహాత్మా
బాలేన్ద్రమాలేరివ బాహులేయః ॥ ౧౦ ॥

గోపాలభూపాలవరస్య తస్య
గుణౌఘమాణిక్యఖనిః కసీయాన్ ।
రామస్య సౌమిత్రిరివాతిమాత్ర-
ప్రేమాశ్రయో విఠ్ఠలపణ్డితోఽభూత్ ॥ ౧౧ ॥

ధర్మప్రతిష్ఠాపనతత్పరస్య
తథావిధోఽక్రూరహితస్య తస్య ।
సఖానఘః శక్కురపణ్డితోఽభూ-
ద్గాణీవధన్వేవ గదాగ్రజస్య ॥ ౧౨ ॥

దేవో ద్విబాహుర్ద్విజరాజవంశే
గోపాల ఏవాజని గోప్తమాప్తాన్ ।

చాపాసిహస్తః స్వయమేష తస్మా-
దాస్తే విముక్తారిరరోగదశ్చ ॥ ౧౩॥

పురా గృహీత్వా పృథుకాన్కుచేలం
గోపాల ఏకం కృతవాన్ధాన్యమ్ ।
అద్య ప్రవాదమ్యతయేనుపాధి
కుచేలసజ్జాన్కురుతే కుబేరాన్ ॥ ౧౪॥

శాపే చ చాపే చ స రైణుకేయః
శాస్త్రై చ కాస్త్రై చ స శారదేన్దుః ।
యోగే చ భోగే చ స హైహయేన్ద్రో
జ్ఞానే చ దానే చ స చేద్ధధీవిః ॥ ౧౫॥

ప్రత్యగ్రకర్తః ప్రతిపాదనేనుసౌ
సత్యే హరిశ్చన్ద్రనృపో నవీనః ।
వీరాయితే నూతనవిక్రమార్కో
బోధే కలావాన్సవభోజరాజః ॥ ౧౬॥

విరోధినేనాత్మణవితిహోత్రః
కపిత్వరస్తోమకలాపిమేఘః ।
సమాశ్రితవ్రాతచకోరచన్ద్రః
స రాజతే సజ్జనపద్మభానుః ॥ ౧౭॥

స సజ్జరీష్ణర్భువి చాపవేదో
దృశాధిగమ్యో ద్విజభాగ్యయోగః ।
దయారసః స్వీకృతదేహబన్ధః
సచేతనః సామృశివప్రసాదః ॥ ౧౮॥

రాజ్ఞః శివచ్ఛత్రపతేః ప్రసాదా-
త్ప్రాజ్ఞస్తదీయామవలమ్బ్య ముద్రామ్ ।
చిదమృరప్రాన్తభువం చిరాయ
గోపాయతి బ్రహ్మకులానుకూలః ॥ ౧౯॥

బిభృద్ధరిత్రీభరమేష శేషం
భుజేన బుద్ధ్యాప్యధరీకరోతి ।
సరోజలక్షీం చ సతామలక్షీం

నిజేక్షణేనైవ నిరాకరోతి || ౨౦||

సీలాలకశ్చన్ద్రముఖోఽబ్జనేత్రో
బిమ్బాధరః కమ్బుగఠో ద్విబాహుః ।
కవాటవక్షాః స గభీరనాభి-
ర్మహోరుజ్జ్ఞో మదనో ను మూర్తః || ౨౧||

కాన్త్యా త్వదాన్యేన జితః క్రశియా-
నిన్దుర్భవత్యన్వహమిత్సుడూ ద్వే ।
కర్ణాన్తికే కీర్తయతో ధృతాన్త-
శ్చిద్రే ను ముక్తాచ్ఛలతో ముదేఽన్య || ౨౨||

హయాధిరోహోచితవేషభూషే
హసన్ముఖేఽస్మిన్సమమశ్వవారైః ।
హయేన ఖేలత్యధిరాజమార్గం
దృష్ట్వా విముహ్యంత్యబలా ద్విషశ్చ || ౨౩||

విహారధాటీచితతోరుఘోటీ-
ఖురాగ్రధూలీకుహనాభ్రపాలిః ।
విరోధిబాలావిపులాశ్రమాలా-
నదీషు హేతుర్నను తస్య నేతుః || ౨౪||

దురాసదోఽన్యైర్ధృతమణ్డలాగ్రః
సోఽయం ప్రతాపేఽపరసూర్య ఏవ ।
ఖముత్పతనఙ్గహతోఽన్య శత్రు-
ర్భిన్నే పదం తదభ్యమతేఽర్కబిమ్బమ్ || ౨౫||

కరాగ్రఖేలత్కరవాలమాయా-
కాలాహలీలాకబలీకృతేషు ।
ప్రాణానిలేషు ప్రతిపక్షయూనా-
మాస్తే నరేన్ద్రోఽయమమోఘమన్త్రః || ౨౬||

అనేకకాష్ఠాక్రమణాదజస్రం
జాజ్వల్యమానాజయశాలినోఽన్య ।
ప్రతాపవహ్నిర్భృశముత్థితాభి-
ర్నీలం నభోసూభిన్నియతం మషీభిః || ౨౭||

విసృతస్వరైరస్య యశోవితానై-
రాచ్ఛాదితే సంతమిన్దబిమ్బే ।
చన్ద్రోపలైజ్యోతిషికాః కథజ్ఞా-
జ్ఞానన్తి పక్షౌ నిశి శుకుకృష్ణౌ ॥ ౨౮॥

స్వమన్దిరాభ్యన్తరచత్వరేఽస్య
వదాన్యభావే వితతే విచిత్రమ్ ।
కపిన్ద్రబాహీకగృహాఙ్గాణాని
భవన్తి దానోదకపఙ్క్తిలాని ॥ ౨౯॥

అనర్థకర్ణాభరణాఙ్గాలీయ
చిత్రామృరోష్ఠిషసుకఙ్కాకాద్యైః ।
అలఙ్కృతా యస్య సభాన్తరాలే
దీప్యన్తి కల్పద్రుమవదృప్తధేన్ద్రాః ॥ ౩౦॥

యదీయవిద్యజ్ఞనయజ్ఞవాటీ-
మాటీకమానేష్వమరేష్వజస్రమ్ ।
వియోగఖిన్నా విబుధాయతాఙ్గ్యో
హంతాయనం దక్షిణమర్థయన్తే ॥ ౩౧॥

విద్యజ్ఞనో యస్య విభోః సకాశా-
దాసాద్య వర్షాశనమాత్తహర్షః ।
ఆవిష్కరోత్యాత్మని చాతకత్వం
దాతుర్హనత్వం చ దిగన్తరేషు ॥ ౩౨॥

వదాన్యతామస్య కథం వదామః
కర్ణాయ దాతుర్మణికుణ్డలస్య ।
కల్పద్రుమేఽపి స్వవశే వలారిః
కర్ణం యయాచే మణికుణ్డలం యత్ ॥ ౩౩॥

ఖ్యాతిం గతో యః కిల కుణ్డలేన
బుధేన్ద్రమేకం పరితోష్య కర్ణః ।
కథం న జిహ్వాతి స కుణ్డలాని
దత్వామునా తోషయతా బుధేన్ద్రాన్ ॥ ౩౪॥

స కౌశికోఽజాయత శక్తిహీనః

కర్ణాత్స్వయం కుణ్డలమాదదానః ।
వాసిష్ఠ ఏషోఽజని వృద్ధశక్తిః
కరేఽర్పయన్కుణ్డలమాదదానః ॥ ౩౫॥

దేహీతి దీనధ్వనికన్ధరాయ
దత్తామునా రజ్జపురే ద్వీజాయ ।
ప్రాజ్ఞేన కార్తస్వరకణభూషా
ప్రశ్నోత్తరాత్మా ప్రథితా తదాది ॥ ౩౬॥

విద్వన్మణిశ్రేణివిరాజమానై-
ర్మహీం పరిష్కృత్య మహాగ్రహరైః ।
నను స్వయం నాయకరత్నభూతో
విద్యోతతే త్రాసవివర్జితోఽసౌ ॥ ౩౭॥

జిష్ఠః శుచిర్దణ్డధరః స పుణ్య-
జనః ప్రచేతాః శుభగమ్యవాహః ।
ధనాధినాథో ద్వీజరాజమౌలి-
రావిష్కరోత్యాత్మని దిక్పతిత్వమ్ ॥ ౩౮॥

చిదమృరే ద్రాక్ శివగజయాద్భి-
ర్యయా జనానాం హ్రీయతేఽత్ర పజ్కః ।
హస్తాస్య తస్యా అపి పజ్కహర్తు-
ర్వయం కథం పావనతాం వదామః ॥ ౩౯॥

కాన్తేన సాకం కలధౌతశైలే
విహారవార్తా హృది విశ్వమాతుః ।
వ్యావర్తితానేన విహారహేతో-
రాన్ధోలికామర్పయతాభిరూపామ్ ॥ ౪౦॥

సభేశనేవాసమయానుశంసి-
న్యనేన దత్తే నినదత్యమన్దమ్ ।
ఘణ్ణామణౌ మూర్ధ్ని కృతాజ్ఞానిః స్వే
లోకే వసిష్ఠం హి విలోకతేఽజః ॥ ౪౧॥

తస్యానుకూలాజని ధర్మపత్నీ
సఖామ్నికా నామ సతిమణిర్యా ।

ఖనీవ రత్నం కులదీపమేనం
ఖణ్డోజినామానమసూత సూనుమ్ || ౪౨||

స్వప్నే తమేనం శివకామసుంద-
ర్యాసాద్య దివ్యాభరణోజ్జ్వలాఙ్గీ ।
చిదమృరేశ్వారిపతచిత్తవృత్తిం
కదాచిదూచే కరుణానురూపమ్ || ౪౩||

వత్స ప్రసన్నస్త్యయి విశ్వనాథః
సుఖీ చిరం జీవ శృణూదితం మే ।
సరస్వతీ శ్రీరివ భూరివ త్వాం
స్వయం శివానుగ్రహతో వృణీతే || ౪౪||

సారస్వతం సారమిహ ప్రయుక్తై-
క్షుద్రేషు దేవేష్వరణేష్యవైకః ।
స్వాతీఘనః శుక్తిపుటేష్యవాన్యో
ధన్యో మహాత్స్యేవ తు దైవతేషు || ౪౫||

నవ్యం తదేకం నటనాయకస్య
ప్రణీయ కావ్యం పురుషార్థహతుమ్ ।
రామస్య వాల్మీకిరివ త్రిలోక్యా-
మాచన్ద్రతారం యశ ఆప్పుహీతి || ౪౬||

తత్రాస్తరే తాలమృదంగతూర్య-
వీణారవైర్మాగధరాగభేదైః ।
ప్రబోధితోఽసౌ పరదేవతాయై
కృతాజ్ఞానిః కాల్యవిధిం వ్యతానీత్ || ౪౭||

శివార్చనానన్తరమేవ సభ్యా-
న్స్వప్నానువాదేన సభాజయిత్వా ।
తేషామనుజ్ఞామధిగమ్య ధీమా-
న్కావ్యం క్రమాదారభతైష కర్తుమ్ || ౪౮||

విశుద్ధవాధూలకులాబ్ధిచన్ద్రో
విద్యన్మణిరేష్కటకృష్ణయజ్ఞాః ।
గోపాలనేతుః కవనే వినేతా

ప్రాచేతసస్యేవ పితామహోఽభూత్ ॥ ౪౯ ॥

మహాకవేరీష్వర్య కృతిం మనోజ్ఞాం
పర్యుత్సుకాః స్యుః కవనే పరేఽపి ।
మహేశ్వరే నృత్యతి మోదమానాః
పార్శ్వే నటన్తి ప్రమథా న కిం వా ॥ ౫౦ ॥

ఖ్యాతిం కీలైకేన గుణేన లోకే
భజేత వస్తు ప్రబలేఽపి దోషే ।
కిం కాలకూటే సతి కౌస్తుభేన
రత్నాకరాఖ్యాం లభతే న సిన్ధుః ॥ ౫౧ ॥

దృష్టేఽపి దోషే తదిహ ప్రబన్ధే
గుణం బుధాః కేవలమార్ద్రయధ్వమ్ ।
దోషజ్ఞతాయా భవతాం న హాని-
ర్దోషైకదృక్ష్యం పరథా భవేద్వ్యః ॥ ౫౨ ॥

కృతావవజ్ఞాపి గుణః శుచీనాం
కలజ్కేనామాదృతిరప్యవద్యమ్ ।
త్రయీతనోః పాదహతాపి పద్మి-
న్యామోదతే నేస్తుకరాదృతాపి ॥ ౫౩ ॥

కృతమతిరితి సోఽయం కావ్యనిర్మాణబీజం
సుకృతిసులభమన్తశ్చిన్తయన్నేవ తత్త్వమ్ ।
వ్యరచయదనవద్యం పద్యవర్గైః ప్రబన్ధం
బహిరపి పటయోగీవాకరోల్లోకతన్త్రమ్ ॥ ౫౪ ॥

శ్రీమద్వైదికమార్గభేలనకలాశుద్ధాన్తరంగః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్ధానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటీశవిజయే సర్గ ముదాద్యం వ్యధాత్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటీశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే ప్రథమః సర్గః సమూహార్ఘ్యః ।

౨. ద్వితీయః సర్గః

మాధ్యన్ది నో నామ పురా మహర్షిః
కృతారిషడ్వర్గజయః కిలాసీత్ |
విభూతిరుద్రాక్షవిభూషితాం
విశక్కుతే యం విషమేషురీశమ్ || ౧ ||

కదాచిదేష స్వకుమారమారా-
దధీతసాంశ్చశ్రుతిమానమన్తమ్ |
భవాబ్ధిపారం ప్రతిలబ్ధకామం
శుచిం ప్రసన్నః స్వయమిత్సువాచ || ౨ ||

వత్స త్వమేకో మమ వంశమధ్యే
సువృత్తముక్తామణివత్సుజాతః |
శుద్ధాత్మనస్తే సుజనాదృతస్య
యత్తే గుణగ్రాహి సదా హృదాసీత్ || ౩ ||

భక్తిర్గురౌ వా పరమేశ్వరే వా
ప్రణీయతే యా పురుషేషు లోకే |
ధర్మార్థకామామృతదోహనీ సా
ధినోతి దోగ్ధీవ కులం తదీయమ్ || ౪ ||

అనన్యభాజా పరమన్తకారి-
భక్త్యా భవాన్యేవ నృణాం ప్రసీదేత్ |
తస్మిన్ప్రసన్నే తరుణేన్ద్రమాతౌ
తద్వస్తు కిం యత్ప్రిజగత్సలభ్యమ్ || ౫ ||

శక్రః పురా వాల్మీకినా శరోఘ్ని-
రమ్భాముచా హంస ఇవాభిభూతః |
అగాత్పయోధిం హరినాభిపద్మా-
మోదోత్తరైరార్తిహరం మరుద్భిః || ౬ ||

కిరన్తమమృతకణబృన్దముచైః
సహౌవ ముక్తామణిభిః సమన్తాత్ |
రత్నాకరత్వం మమ జీవలోకో
వ్యక్తం విజానాత్వితి వాఙ్మయేవ || ౭ ||

ఉద్గచ్ఛతీన్ద్రాపురుహర్షయోగా-
దుత్తానితైర్మూర్తిభుజైర్నిశాసు ।
ఉడూని డిణ్ణీరమిషాదుపాత్తా-
న్యూచ్చావచాన్యన్యహముద్వహన్తమ్ ॥ ౮॥

తరఙ్గహస్తాఞ్చలధూయమాన-
ప్రవాలడోలాఫలకాధిరూఢమ్ ।
బృన్దం పయోమానుషదమృతీనాం
ముక్తాకలాపైర్ముహురఞ్చయన్తమ్ ॥ ౯॥

గర్వోద్ధతామ్భోగజబృన్దవప్రా-
ఘాతక్షణోద్భూతఘణాత్కృతేన ।
సంసూచయన్తం శతకోటిభీత్యా
శైలానధస్తాత్సలిలే నిమగ్నాన్ ॥ ౧౦॥

తత్రాథ దర్శికరరాజతల్పే
పయోమిలత్ఫేనసమూహకల్పే ।
శయానమిన్ద్రోపలచారుదేహం
హిమాచలారూఢమివోదవాహమ్ ॥ ౧౧॥

ఆకణ్ఠపీతామసురాస్రధారాం
జ్వాలామిషాదుద్వమతా సమన్తాత్ ।
చక్రేణ కృత్తద్విపకర్షణోద్య-
న్నక్రేణ పార్శ్వే నిభృతేన జుష్టమ్ ॥ ౧౨॥

చలాహకాన్తర్వలదంశుమాలి-
క్రమోల్లసత్కేస్తుభరత్నకాన్త్యా ।
సంరూషితం వామకరేణ శఙ్ఖం
సన్ధ్యాంశుశోణేన్ద్రసమం దధానమ్ ॥ ౧౩॥

పయోధికన్యాపరిరమ్భలగ్న-
కాశ్మీరజమ్బూలమురఃకవాటే ।
ముదా ముహుర్మూర్తమివానురాగం
శ్రీవత్సవిహేన సమం వహన్తమ్ ॥ ౧౪॥

మూనేతరా చమ్పకమాలికా వా

స్థిరద్యుతిశ్చారుతటిల్లతా వా ।
తతోజ్జ్వలా వా తపసీయ రేఖే-
త్యుల్లిఖ్యమానాం శ్రియముద్యహంతమ్ ॥ ౧౫॥

శ్రియా సుధాశీతలయా శ్రితానాం
తాపం హరంతం జనదర్శనీయమ్ ।
పురః పురాణం పురుషం వలారి-
శ్చకోరకశ్చన్ద్రమివాలులోకే ॥ ౧౬॥

ప్రణమ్య బద్ధాఙ్గాలినమ్ముడేన
సహస్రనేత్రేణ సహానిమేషైః ।
తోష్టాయ్యమానోఽతులదివ్యరూపో
దయాలురేనం దనుజారిరూచే ॥ ౧౭॥

యుష్మాకమత్రాగమనం యదర్థం
యోగేన జానామి తదేతదద్యు ।
వధ్యో న తే వజ్రకరోరకాయః
స వాల్మీకిః శక్ర వినా తపోభిః ॥ ౧౮॥

శచీపతేఽతః శివరాజధానీం
తిల్వాటవీమేత్య తపశ్చర త్వమ్ ।
తత్రాహమేత్య త్వదనుగ్రహార్థం
వత్సామి శైలే వరదస్త్రికూటే ॥ ౧౯॥

ఇత్యుక్తవంతం పతిమిన్దిరాయాః
ప్రణమ్య తేన ప్రహితోఽథ శక్రః ।
తిల్వాటవీమేత్య తపశ్చచార
ప్రసాదహేతోః పరమస్య పుంసః ॥ ౨౦॥

తపో వితన్వన్ద్యుపతిస్తపర్తౌ
పఞ్చాగ్నిమధ్యే ప్రతితిష్ఠతి స్మ ।
సద్యః కథం సాహసమన్తరేణ
భద్రాణి లోకే పురుషా భజేరన్ ॥ ౨౧॥

నాగేశ్వరో నన్విహ వాయుభక్షో
విష్ణుం వశీచక్ర ఇతీవ మత్వా ।

నాకేశ్వరోఽపి స్వయమీదృశోఽభూ-
న్నాథం వశీకర్తుమనాస్తమేవ ॥ ౨౨॥

గురూపదిష్టం పునరేష కుర్వ-
న్నతూన్యశయ్యావ్రతమాదరేణ ।
ప్రహర్షయామాస పరం పుమాంసం
గురుప్రసాదః కిల కార్యసిద్ధ్యై ॥ ౨౩॥

ప్రసుప్తపజ్కేరుహమణ్డలస్య
ప్రగే తటాకస్య పురోఽర్యమేవ ।
ప్రమీలితాక్షిప్తకరస్య విష్ణుః
ప్రబోధకృత్ప్రాదురభూద్రమేశః ॥ ౨౪॥

శ్రాన్తోఽసి వజ్రిన్సుచిరం తపోభి-
ర్మహేశితుస్తవం మమ చ ప్రసాదాత్ ।
జహి ద్విషం తం జయమాప్నుహీతి
వ్యాహృత్య విష్ణుర్విససర్జ జిష్ణుమ్ ॥ ౨౫॥

తతో విజిత్య ద్విషమాప రాజ్యం
శక్రో హరిస్తు స్వయమీశనాట్యమ్ ।
దిదృక్షురాస్తేఽహిశయోఽత్ర తేన
త్వదిష్టలాభస్తపసాత్ర భావీ ॥ ౨౬॥

పుత్రైకదా పుల్కసజాతిరేకో
వ్యాధో వసన్విన్ధ్యగిరిప్రదేశే ।
తీర్థాటనోత్సాహజషాం ద్విజానాం
వసూన్యసూన్యప్యహరద్విశక్కుః ॥ ౨౭॥

హింసావిహారోఽయమతిప్రభూతం
సమృద్ధ్య విత్తం సుహృదే తదర్థమ్ ।
ద్విజాయ కస్మైచిదదాత్కదాచి-
త్స తం దయాలుః స్వయమిత్సువాచ ॥ ౨౮॥

సఖే వచో మే శృణు సారభూతం
సుదుర్లభం మానుషజన్మ జన్తోః ।
పుణ్యాదిదం ప్రాప్య పునర్విమోహ-
త్పాపాని కుర్వన్సురేవ లోకే ॥ ౨౯॥

ఆయుర్వారత్యస్తమయోదయాభ్యా-
మల్పాలపమర్కౌన్వహమస్య జన్తోః ।
ఉత్తానకూపామ్భ ఇవోష్ణకాలే
న వేత్త్యయం ప్రత్యుత నన్దతీహ ॥ 30॥

మజ్జాస్థిమేదోరుధిరామిషత్వ-
క్వాప్యే శరీరే పరిణామహేయే ।
వినశ్వరే వ్యాధినిధౌ వివేకీ
రక్ష్యత్వబుద్ధ్యా రచయేదఘం కః ॥ 3౧॥

చన్ద్రాననా చమ్పకదామగౌరీ
కుమ్భస్తనీ కుజ్జరగామినీతి ।
సమాభవయన్కామపి చర్మభస్మాం
దుష్కర్మ మూఢస్తనుతే తదర్థమ్ ॥ 3౨॥

భార్యాః సుతా బన్ధుజనాః పరే చ
యావద్ధనం తావదుపాసతేఽముమ్ ।
విత్తేన హీనం తు వినైవ హేతు-
ముత్సృజ్య విశ్వాసముదాసతే తే ॥ 33॥

పాపాని కృత్వా పరిసంజ్ఞితం స్వం
భుక్త్యై గృహే బన్ధుజనోఽస్య కామమ్ ।
భోక్తవ్యమేకేన పరత్ర లోకే
స్వేనైవ పాపస్య ఫలం తు శశ్వత్ ॥ 3౪॥

తత్కర్మ కుర్వన్నతిదారుణం త్వం
కదాపి ధర్మస్య కథాం న వేత్సి ।
కరేణ పాశం కలయన్కృతాన్తః
సమాగతశ్చేత్తవ కః సహాయః ॥ 3౫॥

సంసారసిన్ధౌ సహసావతీర్ణం
పారం వృషః ప్లావయతి ప్లవో వా ।
అథో నయత్యాశుతరామఘాలీ
కణ్ఠే నిబద్ధేవ శిలాతిగుర్వీ ॥ 3౬॥

పాపాపనోదాయ భవాదృశానాం
సమ్భూయ నాలం నిరయాః సమస్తాః ।
దహాయురేథాంసి దవాగ్నిఖణ్డాః
కిం కుర్యురాసాద్య తు గణ్డశైలాన్ ॥ ౩౭॥

మోహోదనిష్టేషు కృతేష్టబుద్ధేః
పదే పదే పాతకకారిణశ్చ ।
క్షీణాయుషస్తే శలభోపమస్య
తిల్వాటవీదేశగతిరిత్తైకా ॥ ౩౮॥

ఇమం సమాకర్ణ్య హితోపదేశం
స పుల్కనస్తేన సహ ద్విజేన ।
తిల్వాటవీమేత్య ధృతానుతాపః
శాన్తస్తపస్వి శివధామ భేజే ॥ ౩౯॥

మధ్యాహ్నకాలే మకరందనద్యాః
పూరే విహృత్య ప్రమదేన యత్ర ।
పులిందబాలాః పునరేవ సాయం
పరాగపాలీపులినే లుతన్తి ॥ ౪౦॥

సర్వత్ర శాఖాచ్ఛదపుష్పపూర్ణాః
ఫలస్త్యజిర్ణా ద్రులతాః స్వకాలే ।
చిరంతనో యత్ర తు చిత్రమేకః
స్థాణుః సదైకా చ ఫలత్యపర్ణా ॥ ౪౧॥

విద్యాధరా యత్ర విలాసినిభిః
సమం లతాసదృశు సానురాగాః ।
సక్లేతవిద్యారసికా రమన్తే
నిర్వేశినః కీచకనాదభేదైః ॥ ౪౨॥

పఞ్చాననా యత్ర శివాపరీతా
గజారయో బద్ధగుహాభిలాషాః ।
భీమాః శరస్నీరదగౌరదేహాః
సటాభిరామాః సతతం వసన్తి ॥ ౪౩॥

నికుఞ్జాలీనే నిబిడేనకారే

దర్పాత్ప్రతిదృష్టివిధియా ప్రపత్య ।
భల్లూకమల్లాః పరిభగ్నదంష్ట్రాః
పలాయమానాః ప్రణదన్తి యత్ర ॥ ౪౪॥

అధీయతేఽధ్యాయదినేషు యత్ర
శుక్తైః సహ స్వాశ్రమసీమ్ని బాలాః ।
శార్దూలసింహార్షవరాహశాబైః
క్రీడన్త్యనధ్యాయదినేషు కామమ్ ॥ ౪౫॥

తాం భక్తికన్యామణిజన్మభూమిం
విద్యానటీవిభ్రమరక్తశాలామ్ ।
విముక్తివధ్వాశ్చ వివాహవేదిం
తిల్వాటవీమేత్య తపః స తేవే ॥ ౪౬॥

చిరం చరన్నత్ర తపస్తపస్వీ
తటే తటాకస్య వసన్ప్రసన్నమ్ ।
ఆమూలచూడం హరిచన్దనాద్వైః
శ్రీమూలనాథం శివమర్చతి స్మ ॥ ౪౭॥

బిలీవిదలైరేష బినప్రసూనై-
రజ్జతీనరైశ్చమృకదామభిశ్చ ।
సమ్నూజయన్సామృశివం వ్యనైషీ-
దనేహసం కఞ్చదఖణ్డభక్తిః ॥ ౪౮॥

ఆహర్తుకామః కుసుమం హిమానీ-
కరాలితే కణ్ణకితే వనేఽసౌ ।
నిఃశక్కునఞ్చారకృతే నిశాసు
వ్యాఘ్రాఙ్ఘ్రిభావం వరమాప శమ్భో ॥ ౪౯॥

సితేతరగ్రీవముమాసహాయం
త్రిలోచనం దివ్యతనుం యువానమ్ ।
స్మేరాననం చన్ద్రకలావతంసం
ధ్యాయన్నయం దేవవరం స ధన్యః ॥ ౫౦॥

మాఙ్గళీధరోఽయం మృగచర్మవాసాః
శుభ్రోపవీతః సుపలాశదణ్డః ।

భాలోల్లసద్భాస్మనబిస్థరాసీ-
స్మనేః సుతో మూర్త ఇవాశ్రమోఽగ్ర్యః ॥ ౫౧॥

తం వ్యాఘ్రపాదం తపసి ప్రసక్తం
కృతామిభానాథనతిః కుమారమ్ ।
గురుః కదాచిత్కృపయా సమేత్య
హృష్టః ప్రణమ్రం హితమిత్సువాచ ॥ ౫౨॥

ప్రతిష్ఠితస్త్యం ప్రథమాశ్రమేఽస్మి-
న్నధీతవేదోఽస్యనృణో మునీనామ్ ।
ఇష్ట్యా సురాణాం ప్రజయా పితృణా-
మానృణ్యమాప్నుహ్యధునా గృహీ సన్ ॥ ౫౩॥

అన్యాశ్రమాః కేవలమాత్మనీనా
వినాశ్రమం విశ్వజనీనమేనమ్ ।
ఉద్ద్యోతయాన్యానుదితోఽర్కవత్త-
త్థద్యోతభావం భజ మా కదాపి ॥ ౫౪॥

హితం పితృర్వాక్యమిదం గృహీత్వా
స వ్యాఘ్రపాదః స్వగుణానురూపామ్ ।
సతీం వసిష్ఠస్య మునేః స్వసార-
ముదుహ్య ధర్మానుచితాన్వ్యతానీత్ ॥ ౫౫॥

సా వ్యాఘ్రపాదం సముపాశ్రయన్తీ
నగప్రకాణ్డం నవమల్లకేవ ।
కాలే నవం గుచ్ఛమివాచ్ఛకాన్తి-
ర్బభార గర్భం భువనాభినన్ద్యమ్ ॥ ౫౬॥

కలేవ చన్ద్రస్య తదా కృతాజ్ఞీ
కాన్త్యాః ప్రపూరైర్వవృధేఽన్వహం చ ।
వరాహదంష్ట్రేవ విపాణువర్ణా
వసున్ధరాసక్తిమతీ చ సాభూత్ ॥ ౫౭॥

హరాత్స్వమాక్రాన్తవతోరిదాసిం
కార్ణ్యం ముఖేఽభూత్కుచయోరతీవ ।
ఆకర్ణ్య మధ్యం తదవేక్షితుం ద్రా-

కృష్యం బహిః ప్రాదురభూత్సుకేశ్యాః ॥ ౫౮॥

పదే పదే గ్లాయతి బాహువల్లి-
మనే సఖీనామబలా నిధత్తే ।

నిరస్తరం నిఃశ్వసితీతి వార్తా
కర్ణే సుధాం తత్కమితుర్వ్యుషిశ్చత్ ॥ ౫౯॥

విక్షోభ్యమాణేవ పయోధివేణీ
నిర్మథ్యమానేవ నివారణీ సా ।
కాంతామణిః కున్దనఖిద్యమానా
తేజోమయం దివ్యమసూత సూనుమ్ ॥ ౬౦॥

వసిష్ఠముఖ్యా మునయః సమేత్య
వైయాఘ్రపాదం దివసే శుభంయౌ ।
ఆసన్నయజ్ఞాన్వయమాగమజ్ఞం
మోదాదకుర్వన్నుపమన్యుసంజ్ఞమ్ ॥ ౬౧॥

ఆజానశుద్ధైః సురభేః పయోభి-
ర్మూర్తైః స్వయం సత్త్వగుణైరివాముమ్ ।
కృతోదయం మాతులగేహసిమ-
న్యరున్ధతీ వర్ధయతి స్మ హర్షాత్ ॥ ౬౨॥

మాధ్యన్దినిస్తదను మాతులగేహమధ్యా-
ద్యేదోక్తకర్మవిహితాతిశయం కుమారమ్ ।
వైతానపావకమివాధ్వరవేదిమధ్యా-
దాదాయ తిల్వవనమాప ముదా సదారః ॥ ౬౩॥

ముగ్ధం వన్యాహారవైరస్యయోగా-
ద్ధుగ్ధం స్మారం స్మారమేనం రుదస్తమ్ ।
ఆరాన్నీతం వీక్ష్య పిత్రా హరోఽస్మై
క్షీరాబ్ధిం ద్రాగానయద్దీనబన్ధుః ॥ ౬౪॥

పునరపి సహ పత్న్యై పుణ్యకృద్వాప్యప్రపాదో
నటపరిబృథదివ్యానన్దనాట్యం దిదృక్షుః ।
అతనుత శివపూజామాదరాదాప్తవాచా
పరమసఖపతజ్ఞ్వాన్యగమైకప్రతీక్షః ॥ ౬౫॥

శ్రీమద్వైదికమార్గభేలనకలాశుద్ధాంతరజ్ఞః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోష్ఠా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః

కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం ద్వితీయం వ్యధాత్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాదూలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతౌ నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే ద్వితీయః సర్గః సమూహః ।

3. తృతీయః సర్గః

కైలాసశైలమధిగత్య కదాచిదారా-
న్నారాయణః సవినయం ప్రణమశ్శివేన ।
అలిక్య గాఢమభినన్ద్య చ భద్రపీఠే
పార్శ్వే విచిత్రమణిభాసిని వేశితోఽభూత్ ॥ ౧॥

తత్ర క్షణం తరలవేత్రలతావిలాస-
వ్యాఖ్యాతతత్తదధికారవిశేషయోగః ।
ప్రస్థాపయన్దిగధిపాన్పుభవే నివేద్య
త్రైలోక్యభారభృదదృశ్యత తేన భృగీ ॥ ౨॥

రోమన్థలోలగలకమ్బులలమ్మిఘణ్ణం
కణ్ఠక్వణత్కనకకిక్కిణికాకలాపమ్ ।
చన్ద్రాంశుగౌరవలచామరచారుశృంజం
సాక్షాచ్ఛకార ధురి శాక్కరరాజమేషః ॥ ౩॥

ద్వైమాతురోదరఫణాధరపారణోత్క-
షాణ్మాతురీయరథసమ్భృతవల్గితాని ।
ఆలోక్య కిశ్చిదవలమ్బితమన్తహాసా-
మమ్బామపశ్యదపి సాదరమమ్బుజాక్షః ॥ ౪॥

తావత్సముద్ర ఇవ శాన్తతరంగఘోషే
మాశబ్దికస్తమితమర్దలతాలగీతే ।
సర్వేశయోః సదసి సంలపతోర్ముహూర్తం
చిత్రార్పితా ఇవ బభుః సనకాదిసిద్ధాః ॥ ౫॥

ప్రాలేయశైలతనయాపరికర్మితస్వ-
దేహోక్తవిశ్వజననీజనకైకయోగః ।

భాలేక్షణోఽబ్జనయనేన మిథః ప్రజల్ప్య
ప్రస్తాప్య సంసదమనేన సహ ప్రతస్థే || ౬ ||

విశ్వాతిశాయసుషమోదయవీక్షణీయౌ
దామృత్యదర్శితమిథఃప్రణయానుబంధౌ ।
ఆనేదతుః స్వయమనీశ్వరవాదిజుష్టం
తౌ దేవదారువనమిప్పితదుష్టశిక్షౌ || ౭ ||

కన్దర్పకోటికమనీయతనుః కపాలీ
మన్దస్మితాఙ్కురమనోహరగంధభాగః ।
కున్దప్రసూనరదనః కుముదాప్తచూడో
నన్దగ్గణో వనమగాహత తన్నటేశః || ౮ ||

భస్మానులేపపరిధూసరపాణ్డరాజ్ఞో
విస్మాపితామరపురన్ధ్రవికీర్ణపుష్పః ।
ఉక్షాధిభూగతిరుదారకుమారవేషో
భిక్షాటనాయ సురదారువనం స భేజే || ౯ ||

మజ్జోరచక్రముఖరం మణిపాదుకాఙ్కురం
పుజ్జోభవన్నఖరుచి ప్రణికుఞ్చ్య పాదమ్ ।
ఉత్తానతానగతిరుద్ధతముగ్ధధక్క-
స్త్రైతాదృశం వ్యతత తాణ్డవమిన్దుమౌలిః || ౧౦ ||

తావత్తపస్వితరుణీపరిషత్తమేన-
మత్యద్భుతాకృతిమవేక్షితుమాదరేణ ।
స్వస్వాశ్రమాన్నిరజిహిత సువర్ణవర్ణా
సౌదామినీతతిరివామ్బుదచక్రవాలాత్ || ౧౧ ||

ఏకా వినిర్గతవతీ నిజయజ్ఞవాటా-
త్పత్నీ నితమృపరిమణ్డలబద్ధయోక్త్రా ।
సన్నహ్య పుష్పధనుషా సహనేవ కృష్టా
హృష్టాన్తికే చిరమతిష్ఠత హస్త తస్మై || ౧౨ ||

అన్యో తదీయముఖమణ్డలమాదరేణ
ధన్యా సుధాకరమివాఖిలదర్శనీయమ్ ।
ఇన్దీవరేణ సరసీవ నిజేక్షణేన

మస్తీభవన్ముకులనేన ముహుః సిషేవే ॥ ౧౩॥

సాకూతమన్దహాసితేన శశాంకమాలేః
కాకూదితేన చ కరమ్భితపారవశ్యా ।
దుగ్ధాన్నమిత్యపహృతం నవసీతమేకా
స్నిగ్ధాత్మకం స్వమివ చిత్తమదాదముష్మై ॥ ౧౪॥

మారప్రవీరవిశిఖైరివ ముచ్యమానైః
కేశప్రకీర్ణకుసుమైరనుగమ్యమానా ।
కామారీమేత్య లఘు కాప్యవదత్సుభక్తా
భక్తానురక్త భగవన్నవలోకయేతి ॥ ౧౫॥

మత్తేభకుమ్భతటమర్దనలబ్ధవర్ణాః
పఞ్చాననస్య నఖరా ఇతి నః ప్రసిద్ధమ్ ।
తన్మేఽద్య దర్శయ వనే దయయా దిదృక్షోః
కుమ్భస్తనీ తమితి గూఢమువాచ కాచిత్ ॥ ౧౬॥

ప్రస్వేదవారికణికాపరిశోభిభాలం
శ్వాసాతిరేకదరజల్పితచారువక్త్రమ్ ।
నాట్యం ఝలఙ్ఘలితనూపురముద్ధతం త్వం
కాల్యా కృతం కురు మయేతి తమాహ్ కాచిత్ ॥ ౧౭॥

శశ్వత్ప్రతార్య సుదతీజనమర్జితం య-
త్పాపం తదేవ హి గలం పరివేష్టతే తే ।
క్షేలచ్ఛలాత్కృతమతః పరవఞ్చనేన
స్వామిన్దయస్వ మయి సాధ్యితి కాచిదూచే ॥ ౧౮॥

ముగ్ధా ముహూర్తమవలోక్య శివం ప్రమోదా-
త్కాచిత్పరిత్రుటితకఞ్చుకకఙ్కణాలిః ।
శ్వశ్రూభియా తముపసృత్య సకఙ్కణం మే
దత్త్వాశు కఞ్చుకమితః ప్రచలేత్యరౌతీన్ ॥ ౧౯॥

ఆదాయ కాపి మణిదర్శికయాన్నముష్మైః
పాత్రే సమర్పయితుమున్నమితాఙ్గయష్టిః ।
తావత్సముచ్ఛ్వసితనీవిదుకూలమాశు
హ్రీణా కరేణ దధతీ హృషితావతస్థే ॥ ౨౦॥

వాచాలకిక్కిణీవిజృంభితహృద్యధక్కా-
వాద్యధ్వనిస్మితవికాసిముఖేంద్రశమ్భా ।
వల్గత్యుదారమితి వామదృశాం తదీయం
మజ్జీరచక్రయుగలం నిగలం హృదోఽభూత్ ॥ ౨౦॥

అత్రాంతరే సరయమాశ్రమదేశమాప్తా
నారాయణీ నవనవోదితయావనశ్రీః ।
కాదమ్బినీసవిధకన్దలితేవ శమ్భా
పర్యాకులం పరమహంసకులం వితేనే ॥ ౨౧॥

తాటజ్జరత్నతరలాంశునిచోలచక్ర-
వ్యానద్ధగల్లముకురవ్యతిరోచమానా ।
నాలీకదీర్ఘనయనాఞ్చులకజ్జలశ్రీ-
వ్యాఖ్యాతమారవిషదిగ్ధశరప్రకారా ॥ ౨౩॥

ధమ్మిల్లమధ్యగతచమ్పకదామగన్ధ-
మోముహ్యమానయువమానసమత్తభృగ్జౌ ।
భాలామృతాంశుశకలోపరిభాసమాన-
కస్తూరికాతిలకకన్దలితాఞ్జశఙ్కౌ ॥ ౨౪॥

నాసాఞ్చులాభరణమౌక్తికనామధేయ-
నక్షత్రనిత్యకృతచన్ద్రజిదాస్యదాస్యా ।
ఆపాటలాధరదలార్చిరుదారసన్ధ్యా-
రాగానుబన్ధిరదనావలిబాలచన్ద్రా ॥ ౨౫॥

మాణిక్యహేమమయమగ్గలసూత్రలక్ష్మీ-
సన్దర్శిత స్మరహరిజయతోరణశ్రీః ।
కామేశదర్శనకుతూహలియావనద్రా-
గానీతపూర్ణకలశాభకుచాభిరామా ॥ ౨౬॥

కౌసుమ్భకఞ్చుకవిరాజికుచాగ్రరిజ్ఞ-
త్కాశ్మీరజన్మరసకర్పూరతారహారా ।
సన్ధ్యారుచిచ్ఛురితశైలతటాన్తరుద్య-
త్తారావలీరుచిరదిక్తరుణీవిలాసా ॥ ౨౭॥

నాభీగభీరసరసీసరసోజ్జహాన-

నాలాభరోమలతికాగ్రలసత్కుచాబ్జా ।
చచ్చదుబ్బజాయుగలచమ్పకదామకోటి-
వ్యాలమ్మికోకనదవిభ్రమకారిహస్తా ॥ ౨౮ ॥

లావణ్యసిన్ధులహరీపులినానుకారి-
శ్రోణీవిహారివిహగావలిచారుకాఞ్చిః ।
అబ్జోపరిస్ఫురదధోముఖహేమరమ్భా-
సమ్భావనార్హచరణోజ్జ్వలజ్జికోరుః ॥ ౨౯ ॥

మజ్జీరమజ్జురవసజ్జానితస్వశక్కా-
సమ్ప్రాప్తహంసగలహస్తికచారుయానా ।
ఆలోహితామ్బరసముల్లసదగ్గవల్లీ-
సమ్భావితాభినవచన్ద్రకలావిలాసా ॥ ౩౦ ॥

నీలోత్పలద్వితయనిర్గతమత్తభృజ్జీ-
భగ్గీవహస్సుటకటాక్షపరమ్పరాభిః ।
నిఃశేషపీతనియతవ్రతయోగవృన్ద-
హృత్పక్ష్మజోదితవివేకమరన్దబిన్దుః ॥ ౩౧ ॥

కిఞ్చిచ్చ్యుతం కుచదుకూలమురస్యదారం
ప్రత్యర్పయన్త్యనుకలం కరపల్లవేన ।
ఆదాయ ఘర్మకణికామలికాత్మిరస్త్రీ
సౌన్దర్యబిన్దుమివ శోణరుచా నఖేన ॥ ౩౨ ॥

వామేన విశ్లేథతరాం కబరీం కరేణ
కాఞ్చిం నితమ్బగలితామితరేణ ధృత్వా ।
మూలే క్వచిద్విటపినో ముహురధ్వఖేదా-
త్తిష్ఠన్త్యమూముహదశేషజగత్కృశాజ్ఞీ ॥ ౩౩ ॥

లీలావిఘ్నూర్ణితవిలోచనకోణపాత్రై-
ర్హాలాహలైరివ జనానతిమోహయన్తీ ।
నీలాలకాన్తికవిలోలలన్తికైకా
బాలా పరిభ్రమతి కాననసీని కైషా ॥ ౩౪ ॥

గాఢానురాగకలశోదధిచన్దికా వా
శృంగారసౌధశిఖరార్పితదీపికా వా ।

మార్తెన్ద్రజాలికవిమోహనపిళ్ళికా వా
లీలాభిరామరతిపజ్జరశారికా వా || 3x||

రాకాసుధా కిరణమణ్డలరమ్యవక్త్రా
తారావలీనదృశతాదృశతారహారా ।
శోణాధరార్పిరధరీకృతసాన్ద్యరాగా
శ్యామా ప్రపచ్చయతి పచ్చశరప్రతాపమ్ || 3౬||

ఆః పశ్యతామభినవస్మితచన్ద్రికాభి-
ర్వృత్వా బహిస్తిమిరమన్తరివార్పయన్తి ।
జాజ్వల్యమాననఖశోణమయూఖజాతైః
పార్శ్వద్రుమాన్సపది పల్లవితాన్కరోతి || 3౭||

మోఘేతరా కదనకర్మణి ముష్టిమేయ-
మధ్యేయమేవ మకరధ్వజచాపయష్టిః ।
ఆద్యన్తయోర్యదరవిన్దమథోత్పలం చ
ధత్తే పదేక్షణమిషేణ తదీయమస్తమ్ || 3౮||

ఆలానముచ్చలితమారురుచే త్రిధోఽచ్చై-
రాకృష్యతాద్రితటమాయసశృంఖలా చ ।
కామద్విపేన తదిదం కుచయోరధస్తా-
ద్రోమావలీ త్రివలినాభిఖనీతి దృష్టమ్ || 3౯||

పఞ్చోషముక్తపటుబాణపరమృరోద్య-
చ్ఛిద్రాణి యోగినివహైశ్చిరమర్పితాని ।
చిత్తాన్యరోజయుగలే సుగుణాని శుద్ధా-
న్యస్యా లురన్తి నవహారమణిచ్ఛలేన || ౪౦||

ఉద్యద్భుజద్వితయముద్యతబాహుమూల-
ముత్తప్పితస్తనముదారవిలోలహారమ్ ।
ఉన్నప్రమధ్యముపవేల్లితపాదమస్యా
ఉజ్జ్వలితం జయతి హుజ్జృతయోగిధైర్యమ్ || ౪౧||

ఇత్థం విభావ్య ధురి యోగిజనశ్చిరం తాం
మోహానిలవ్యతికరాస్తవివేకదీపః ।
స్నానం జపం హవనమధ్యయనం పురాణం

శాస్త్రం వ్రతం చ సకలం విజహౌ కిమన్యత్ ॥ ౪౨॥

పుష్కానుపుష్కశరవర్షకపుష్పచాపే
కోలాహలప్రవణకోకిలయూని కాలే ।
అత్యద్భుతాకృతిరసౌ విపినే చరన్తి
హా హస్త హస్త జగదాత్మవశీచకార ॥ ౪౩॥

తాం సున్దరీం ప్రతి తపస్విజనేఽనురక్తే
తం సున్దరం ప్రతి తదీయవధూజనే చ ।
జాతక్రుధః కతిపయే జరతాస్తదానీ-
ముద్దిశ్య శమ్భుమభిచారముపాక్రమన్త ॥ ౪౪॥

తస్మాదభూత్ప్రథమముగ్రతరస్తరక్షుః
సమేష్పరితో మునిభిరేత్య శివం జిఘాంసుః ।
తచ్ఛాలకోటిదలితస్వకరోరదేహః
ప్రాప త్వచా సపది తత్పరిధానభావమ్ ॥ ౪౫॥

భూయోఽపి తే భుజగమేకముదీతమగ్నేః
కాలం కరాలగరలాగ్నిభరం కిరన్తమ్ ।
ప్రాచోదయజ్ఞాహి పినాకినమిత్యధైర్యం
కేయూరయన్భుజగమేవ కృతీ స చక్రే ॥ ౪౬॥

భూతం పునర్భువనభీషణమేకమగ్నే-
రుద్భూతముత్తరలలోచనముగ్రదంష్ట్రమ్ ।
శమోర్భర్షధాయ సస్పృజర్మునయస్తమీశో-
న్యశ్చాన్నిపాత్య విదధే నిజపాదపీఠమ్ ॥ ౪౭॥

అగ్నిం తమేవ పునరాకులకీలజాలం
తేఽచోదయన్నథ తమప్యృపనప్రమాశు ।
కింజల్కపింజారితకోకనదావిశేషం
హస్తే వహన్వ్యహరదద్భుతశక్తిరీశః ॥ ౪౮॥

మూర్తాన్పునర్జడధియో మునయః సమన్త్రా-
నాహూయ హస్తమదదుః శివమభ్యనుజ్ఞామ్ ।
తానాగతానపి తదా స విధాయ శక్త్యా
మాణిక్యనూపురమయానఘృతాఙ్గీయుగ్మే ॥ ౪౯॥

ఇత్థం హతోద్యమమవేక్ష్య తపస్విసజ్ఞం
ఘోరాట్టహాసదలితాణ్డకటాహకూటః ।
భీమాకృతిర్భృమితపిఙ్గజతోఽథ కోపా-
దత్యుగ్రతాణ్డవపరోఽభవదష్టమూర్తిః ॥ ౫౦ ॥

తత్తాదృశం తమవలోక్య మహర్షివృన్దం
నిశ్చేష్టితం భువి నిలీనమభూద్భయాత్తమ్ ।
తాదృక్షవేగధుతపక్షతిమక్షికోజై-
రాలక్ష్య తార్జ్యమహివృన్దమివాన్తరిక్షే ॥ ౫౧ ॥

విశ్వాతిశాయినీ జనే విహితోఽభిచారో
న వ్యర్థ ఏవ నను కర్తురనర్థహేతుః ।
ఉద్దిశ్య భానుముపలః ప్రహితః కిలోర్ధ్వం
క్షేప్తుః శిరో విదలయేత్క్షణతో నిపత్య ॥ ౫౨ ॥

తద్దేవదారువనతాపసవృన్దమేవం
మూర్చ్ఛలమాకలయతో మదనాన్తకస్య
వజ్రారవవ్యథితచాతకమణ్డలస్య
ధారేవ మజ్జు జలదస్య దయావిరాసీత్ ॥ ౫౩ ॥

కర్పూరగౌరతనురిన్దకలావతంసః
స్మేరాననః శిఖిరిరాజసుతాసమేతః ।
ఆలోలపిఙ్గలజటాపటలోఽథ తేషా-
మానన్దతాణ్డవమదర్శయదన్తకారిః ॥ ౫౪ ॥

ఆనన్దబాష్పభరితాయతలోచనానా-
మావిర్భవత్పులకమేదురితాఙ్గాకానామ్ ।
ఆధూయమానశిరసాం ద్రుతమావిరాసీ-
దానన్దతాణ్డవరసానుభవో ముసీనామ్ ॥ ౫౫ ॥

పశ్చాజ్జగత్పతిమిమం ప్రతిబుధ్య పశ్చా-
త్తాపాత్ప్రణమ్య ముహురేత్య శివప్రసాదమ్ ।
అన్తర్హితే సతి సహామ్బుజలోచనేఽస్మి-
న్నర్వే తదాది సముపాసత సామ్భమేనమ్ ॥ ౫౬ ॥

ఆనన్దనాట్యమనుభూతమిదం కదాచి-

ద్దుగ్ధోదధౌ స్మృతవతా దనుజాస్తకేన ।
హర్షప్రకర్షభరితేన మహాభరార్తః
పుచ్చన్నభాణి ఫణిరాట్కిల భారహేతుమ్ ॥ ౫౭ ॥

పూర్వం మయా యదనుభూతమభూత్పురారే-
ర్నృతం తదేతదనుసన్దధతోఽధునా మే ।
ఆనన్దసిన్ధులహరీమతివేలమన్త-
రానేదుషో వహనతోఽజని తేఽతిభారః ॥ ౫౮ ॥

తస్యైవ జన్మ సఫలం భువనే స ఏవ
శ్లాఘ్యః స ఏవ తరతి త్వరితం భవాభిమ్ ।
ఆనన్దతాణ్డవరసం హరిణాఙ్కమౌలే-
ర్ధన్యః స్వయం పిబతి యః కిల దృక్పుటాభ్యామ్ ॥ ౫౯ ॥

ఆకర్ణ్య మద్గిరమిమామహిరాజ తేఽక్షీ-
ణ్యానన్దబాష్పభరితాన్యధునా భవన్తమ్ ।
శంసన్తి శమ్భునటనేక్షణసాభిలాషం
ధన్యోఽసి సేతస్యతి చ తేఽభిమతం తదేతత్ ॥ ౬౦ ॥

మామాశ్రితస్య ఫణినాయక తే మహాన్తం
కాలం మయాద్య కథితం పరమం రహస్యమ్ ।
తద్గచ్ఛ తావకసుతోఽస్తు మదీయతల్పం
త్వం ద్రక్ష్యసి త్రినయనం తపసే యతస్య ॥ ౬౧ ॥

సశ్చోదయన్తమితి చక్రధరం ప్రణమ్య
క్షీరామ్బుధేః స నిరగాదురగాధిరాజః ।
త్రైలాసభూధరముపేత్య కృతాన్తహస్తః
ప్రీత్యై తపశ్చిరమతప్యత చాప్రమత్తః ॥ ౬౨ ॥

వాతాశనత్వమనిశం వసతిర్గుహాయాం
శేషస్తవః సతతసంక్కుచిత్తే భోగే ।
సర్పస్వభావ ఇతి సర్వమిదం విహాయ
పఞ్చాగ్నిమధ్యమభజత్ఫణిరాడనశ్చన్ ॥ ౬౩ ॥

దర్శికరాధిపతినా తపసాతిమాత్రం
సమ్ప్రీణితస్తదను చన్ద్రకలావతంసః ।

ఆవిర్భూవ తమభాషత చాథ వత్స
సమృత్స్యతే సపది తేఽభిమతార్థసిద్ధిః ॥ ౬౪॥

తిల్వాటవీం భజ తపశ్చర తత్ర చాహం
శ్రీమూలనాథసదనం సమయా విరాజః ।
హృత్పుణ్డరీకకుహరే ధరణీ సుషుమ్నా-
నాడీపదే సదసి దర్శయితాస్మి నాట్యమ్ ॥ ౬౫॥

అత్రేః పురా త్వమభవస్తనయోఽనసూయా
త్వామజ్ఞాతౌ ధృతమవేక్ష్య భుజజ్గరూపమ్ ।
త్రాసాదపాతయదతోఽజని తే పతజ్ఞా-
ల్యాఖ్యాధునాపి భవ తాదృశనామరూపః ॥ ౬౬॥

ఉపదిశతి పినాకిన్యేవమున్నిద్రరోమా
విరచితనతిరస్తర్విస్తృతానన్దసిన్ధుః ।
కృతనుతిరనుమత్యా కుణ్డలీశః పురారే-
రభజత నిజలోకం హర్షితాశేషలోకః ॥ ౬౭॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాన్తరంగః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటీశవిజయే సర్గం తృతీయం వ్యధాత్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటీశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే తృతీయః సర్గః సమూహః ।

౪. చతుర్థః సర్గః

అథ పతజ్ఞానిరన్తకహన్తరి
స్థిరమతిస్తవనే ధృతనిశ్చయః ।
అనుమతః స్వజన్మైరధికం దయా-
మృదురగాదురగాలయతో బహిః ॥ ౧॥

బిలముఖాదుదితః స పికారవై-
ర్వయదివ స్వముదైక్షత కాననమ్ ।
చలకరాజ్గులి చారుమరుల్లల-
త్తపనతాపనతారుణపల్లవమ్ ॥ ౨॥

సకలభం కలభజ్జురసంరట-
 చ్చుకపికం కపికమ్పితభూరుహమ్ ।
 వరసమీరసమీరితవల్లరీ-
 నికరమాకరమాసదదాశిషామ్ ॥ ౩॥

పరివృథః ఫణినామథ పావనే
 మహతి తిలవనేత్ర మహాత్మనః ।
 ప్రముదితానకృత ప్రణతః స్వయం
 మునిజనాన్నిజనామ్న ఉదీరణాత్ ॥ ౪॥

క్వచన తత్ర తరక్షపదశ్వర-
 న్కుసుమపత్రకృతే తముదైక్షత ।
 ఫణిపతిం బహుకాలదిదృక్షీతం
 భసితభాసితభావుకవిగ్రహమ్ ॥ ౫॥

తమభివాద్య మునిః స తరక్షపా-
 దనయదాశు నిజాశ్రమమాదరాత్ ।
 అపి చ తస్య శివేత్పరితచేతసో
 నిజగృహే జగృహే చరణోదకమ్ ॥ ౬॥

పరిణతైరధునాజని మే చిరా-
 త్పితృపితామహపుణ్యభరైర్ధృవమ్ ।
 సకలవాఞ్ఞతసజ్ఞటనాయ య-
 త్ప్రభవతా భవతాస్మి సమాగతః ॥ ౭॥

రజనిషు ద్విజరాజ ఉదిత్వరః
 స హరతే బహిరేవ తమః శనైః ।
 అనిశామన్తరపీదమరం త్వయా
 శకలితం కలితం ద్విజరాజ నః ॥ ౮॥

భగవతా సుకరం భువి మాదృశాం
 ప్రణమతాం దురితాఙ్కరభజ్ఞానమ్ ।
 ప్రయతతే ఖలు భద్రతరాకృతి-
 ర్వనకరీ న కరీరవిపాటనే ॥ ౯॥

ఉపచరన్మునిరేష తదాదరా-

దురగపుజ్జవమప్యమునా స్వయమ్ ।
సమధికం వినుతః సుఖదుఃఖయో-
రుపచయాపచయాపుపసేదివాన్ ॥ ౧౦॥

ఇతి పరస్పరమీరితవైభవా-
పుపచితప్రమదాపుభకౌ మునీ ।
గిరిశతాంజ్ఞవదర్శనసత్వరా-
వభవతాం భవతాస్తహ్యదౌ చిరాత్ ॥ ౧౧॥

విధివదర్శనయా వ్రతచర్యయా
నుతిగిరా తపసా నతికర్మణా ।
ఉపచచార మునిద్వయముచ్చక్తై-
రిహ వనే హవనేన చ శక్యైరమ్ ॥ ౧౨॥

అథ కదాచన నాట్యముమాపతే-
రచిరభావి విచార్య కిలాభవత్ ।
ఉషసి రజ్జుయితుం రవిరుత్సుకః
కిరణతోరణతో గగనాంజ్ఞమ్ ॥ ౧౩॥

సురతవిహ్వలితా సుచిరం వధూ-
రుపపతేరురసి స్వపతీ తదా ।
కలకలైః కృకవాకుగోధ్గతై-
ర్హృతరసా తరసా సమబుధ్యత ॥ ౧౪॥

మునికుమారకృతాధ్యయనారవై-
ర్ముఖరితాసు దిశాసు వినిద్రితమ్ ।
విచరతి స్మ పయోజవనే మిథః
సకలహం కలహంసకులం తదా ॥ ౧౫॥

అనుకృతః శ్లఘమమ్బుజమేచకో
హరిరహిశ్వరతల్పశయోఽమ్బుధౌ ।
సరసి షట్పరణేన సముచ్చస్స-
త్కమలకోమలకోటరశాయినా ॥ ౧౬॥

భ్రమరడిమ్భముపాత్తరవం ప్రగే
మరుదుపాహృతమాదృత పద్మినీ ।
ప్రదిశతీ మకరన్దపయః స్వయం

నిజపయోజపయోధరతః స్నుతమ్ ॥ ౧౭॥

ఉదితమిన్దకలాశతమీక్ష్యతాం
క్షితిభృతీతి సఖీభిరుదీరితే ।
స్తనపటేన సఖక్షతయోఽరుణా
రురుధిరే రుధిరేణ నవోఢయా ॥ ౧౮॥

రవిశతాఙ్గరథాఙ్గజవోఞ్చర-
త్ప్రథమభూధరగైరికపుష్పవత్ ।
ఫణిభుగగ్రభువః స్ఫుటముద్యయా
రుచిరమర్చిరమర్త్యపథే పురః ॥ ౧౯॥

అరుణరోచిరస్యకర్పరిముఞ్చతీ
తిమిరదన్తిఘటోషసి వాయునా ।
ప్రచలితానుదిశం పటలీభవ-
ద్భ్రమరతోమరతోదవశాదివ ॥ ౨౦॥

మఘవదిజ్ముఖమణ్డనకుణ్డల-
భ్రమకరాకృతి బిమ్బమహార్పణేః ।
ఉదధిమధ్యగవిద్రుమపీరుధా-
ముదలసద్దలసచ్చవిగుచ్ఛవత్ ॥ ౨౧॥

హర హరేతి సతామరుణోదయే
ద్విరుపదేశవశేన కిలాస్తరమ్ ।
అహృత బాహ్యమపి ప్రసభం తమో
దినకరో న కరోతి కిముద్యతః ॥ ౨౨॥

తిమిరకౌశికతస్కరజారిణీ-
కులమలీయత కేవలమీద్భృతైః ।
ఉదితవత్సరుతేజాస శక్యతే
శ్వసితుమాసితుమాలపితుం చ కిమ్ ॥ ౨౩॥

యదద్భవద్విరహజ్వరవత్పురా
తదధునా పరిరమ్భసుధారసమ్ ।
ఉపనతే సతి భాస్వతి చక్రయో-
ర్యుగలమాగలమాపిబదుత్సుకమ్ ॥ ౨౪॥

స్ఫటికచక్రమివ స్ఫుటరశ్మి య-
ద్విలసతి స్మ పురా విధుమణ్డలమ్ ।
గలితకాన్త్యధునా ధురి గోపతే-
స్తదధికం దధిఖణ్డమివైక్ష్యత ॥ ౨౫॥

అనఘదుగ్ధమధిశ్రితమాహృతం
విధివదాహవనీయహుతాశనే ।
అజహపుః శుచయోఽధ్వరిణస్తదా
నవపయో వపయోపమితం రనే ॥ ౨౬॥

స్ఫురితదక్షిణబాహుదృశౌ తు తౌ
విహితకాల్యవిధీ మునిపుష్కవౌ ।
మనసి దేవమచింతయతాం తదా
నియమతో యమతోదకపాదుకమ్ ॥ ౨౭॥

మిహిరమమృరమధ్యగతం క్రమా-
దుపచితోష్మభరః స్వకరోత్కరమ్ ।
దదృశురాత్మవిదో దధతం వపు-
ర్హరమయం రమయస్తముపాసకాన్ ॥ ౨౮॥

కృచన ధూమరుచో విలుతోకిరే
కృచన నిర్మలవజ్రమణీరుచః ।
కృచన సీరధిసీరరుచో రవేః
కృచన కాఞ్చినకాన్తిధరాః కరాః ॥ ౨౯॥

న పిబతి స్మ నితాన్తతృషాకులం
మృగకులం తరుమూలముపేత్య చ ।
అను విశక్క్య బతాత్మవిరోచనైః
సమకరం మకరస్థమయం హృదమ్ ॥ ౩౦॥

సుఖమశేత యువా శిశిరే వధూ-
కుచతటే కలహంస ఇవామ్బుజే ।
అపిబదధ్వగబృన్దమపోశునా
సహ రవేర్హరవేశ్మితవర్షణః ॥ ౩౧॥

నవపతక్లశిలానలదర్శన-
స్మృతహారాలికదృక్పతరక్షపాత్ ।

ఉరగరాడభిషేకముమాపతే-

ర్విహితవాన్విత్వాఞ్చితదాయినః ॥ 3౨॥

తదహరేవ దయాభిసుధార్ఘరీ-

సహచరీభిరలం సుఖయజ్ఞాగత్ ।

ద్యుతిభిరావిరభూదిహ ధూర్జటి-

ర్ధురి తయోరితయోరమలాత్మతామ్ ॥ 33॥

జయతి తిలవనం జగతీతలే

జయతి తత్ర పురం చ చిదమృరమ్ ।

జయతి తత్ర సభా చ పురేత్యభూ-

ద్భూలకాలకాలకాలితారవః ॥ 3౪॥

దదృశతుః శివమమృకయా సమం

చపలయా శరదభ్రమివాదృభతమ్ ।

పరిణతైః సుకృతైః ప్రణయాన్మితః

సముదితౌ ముదితౌ మునిపుఙ్గవౌ ॥ 3౫॥

ద్రుతమతర్కితదర్శనవిస్మితౌ

శివముఖౌ ప్రణిపత్య జగత్పతిమ్ ।

సపది తుష్టవతుః సవిధభ్రమ-

ద్దివిషదం విషదస్తరకన్ధరమ్ ॥ 3౬॥

పదయుగం భవదీయమభూదిదం

నయనయోరయనం సుకృతేన నః ।

న దదృశే పురుషేణ పురా చిరా-

దిహ వరాహవరాకృతినాపి యత్ ॥ 3౭॥

స్వజనరక్షణతద్రిపుశిక్షణ-

వ్యసనితా విదితా నను తే విభో ।

యదుదపాది మృకణ్డసుతాపదాం

ప్రశమనం శమనం భవతా ఘ్నతా ॥ 3౮॥

స్వజనమత్ర చిరాయ సముత్సుకం

ప్రమదనాట్యరసం వస పాయయన్ ।

సహ తరక్షపదా స పతజ్జాలి-

ర్మదనమర్దనమర్థితవానితి || ౩౯ ||

అథ ననర్త హరః సదసోఽన్తరే
దరనికుఞ్చితవామపదామ్బుజః ।
తదుపరి ప్రహితస్ఫురదఙ్గద-
స్వభుజగం భుజగం పరినర్తయన్ || ౪౦ ||

భృశమనర్తి పినాకభృతా ఘనా-
ఘనగభీరరవభ్రమకారిభిః ।
డమరుకధ్వనిభిర్గుహవాహనం
కలయతా లయతాలనమక్రమమ్ || ౪౧ ||

అభయముద్రితమేకతరం దధ-
త్కరముమాపతిరన్యముదర్చిషమ్ ।
కిమపి సంసది కోమలతాన్దవం
వ్యతనుతాతనుతాపహరం నృణామ్ || ౪౨ ||

ధ్వనికృతా నటనామృతవర్షిణా
తటిదుదారజటాతతిశాలినా ।
శమితతాపశతా మునయోఽమునా
ముముదిరే ముదిరేణ నగా ఇవ || ౪౩ ||

పశుపతేర్నటనం పరిపశ్యతాం
న హి మనో విషయాన్తరమృచ్ఛతి ।
కులమపి స్వకృతేః పశుపక్షిణా-
ముపరతం పరతన్త్రమభూద్యతః || ౪౪ ||

తదిదమద్భుతతాన్దవముత్సుకౌ
సమవలోక్య సదాశివమూచతుః ।
యమివరౌ త్రసతో యమరాణ్మహా-
భుజగతో జగతోఽన్య హితైషిణౌ || ౪౫ ||

జయ జయామితబోధ సుఖామ్బుధే
జయ జయాదృతదివ్యతరాకృతే ।
జయ జయైచ్ఛికలోకజనిస్థితి-
ప్రలయ పాలయ పాదనతం జనమ్ || ౪౬ ||

హరివిధిప్రముఖైరమరైః సమం
వస చిరం రచయన్నిహ తాన్డావమ్ ।
ఇతి మునీ విభుమాత్మశిరః సతాం
సులభమాలభమానమయాచతామ్ ॥ ౪౭॥

అథ తథేత్యభిధాయ స తాన్డావం
విరచయన్నిజభక్తవరప్రదః ।
అధివసత్యధునాపి చిదమృతం
సురుచిరం రుచిరజ్ఞోతదిక్తటమ్ ॥ ౪౮॥

ఇదముదన్నమవేత్య రవిః స్వయం
వరుణతోకజనాయ సవిస్మయః ।
గదితుకామ ఇవాస్తగిరేస్తటం
ద్రుతతరస్తతరశ్మిరగాహత ॥ ౪౯॥

చరమభూభృదశోకగులుచ్ఛవ-
ద్రవిరహర్విరమేఽరుచదాత్మని ।
అవతరద్ధరికౌస్తుభతేజసా
విహితరోహితరోచిరివ స్థితః ॥ ౫౦॥

ప్రణయనక్షణపల్లవితానల-
ధ్వజవిలోకనతః శయితుం వనాత్ ।
అనఘమాశ్రమమణ్డలమాదరా-
దురుచమూరుచమూరుపశిశ్రియే ॥ ౫౧॥

సహరథే చరమాచలశృంగతో
నిపతతి ద్యుమణౌ నియతేర్బలాత్ ।
ఉచితమేవ రథాజయుగం హి య-
ద్విజఘటే జఘటే చ తమోజనిః ॥ ౫౨॥

జ్వలతి సాన్ధ్యమరీచిమిషాద్భహి-
ర్విరహిశోకశిఖావతి విశ్వతః ।
ఉడుశతోదయకైతవతోఽస్ఫుట-
ద్వియదహో యదహోభిరనీదృశమ్ ॥ ౫౩॥

అతివిక్రతయాని యజ్జగ-

తృకలమర్థసమూహమవైక్షత ।
నిపతితే నిజచక్షుషి నాశక-
తృతమసం తమసన్తమివేక్షితుమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఉదజహిత హుతోఽగ్నిరివోదయా-
చలతటాన్మదనేన జయార్థినా
జలధినా జనకేన కటాక్షితో
హిమకరో మకరోత్థితైతవాత్ ॥ ౫౫ ॥

అకృత ధూమమివాఙ్మమసౌ వహ-
న్విరహిణీర్హరిణీరివ విహ్వలాః ।
ఉదయశైలదవాగ్నిరివోన్మిష-
త్తరుణిమారుణిమానముదఞ్చయన్ ॥ ౫౬ ॥

అథ చకోరకులైరతిచూషణా-
త్కిల గతోఽర్జునతాం ఖమహోదధౌ ।
మదనకేలిమరాల ఇవాయయౌ
జనమనో న మనోచితదీధితిః ॥ ౫౭ ॥

అరమగస్త్య ఇవామ్బుధిమత్రిజే
పిబతి సన్తమసం పరిశేషితా ।
ముహురదృశ్యత మౌక్తికపఙ్క్తివ-
ద్భువి తతో వితతోడుతతిర్ధివి ॥ ౫౮ ॥

ఉదితవత్యుడునేతరి మానిసి-
జనమనః శశికాన్తవదుద్భవమ్ ।
అజని కాన్తసమాగమతో యథా
కుముదమున్ముదముఞ్చత చ జ్వరమ్ ॥ ౫౯ ॥

ప్రణయినామనురాగవచః క్రమః
ప్రణయినీసవిధే శుకహస్తయా ।
అకథి దూతికయార్థమత్విర్హిత-
న్ముఖగతః ఖగతః ప్రకటః పరః ॥ ౬౦ ॥

అఖిలమన్యథయన్సుదృశోఽగ్రతో
న హి శశాక విబోఽపి నిగూహితుమ్ ।

కులటయా కలితం బత యద్రతే-
ఁధరదలం రదలమ్భితలక్ష్య తత్ ॥ ౬౧॥

తదను కోపనయాపి తయా హఠా-
దతితరామపరాధకృదప్యయమ్ ।
శశధరోదయతః స్మరతః సఖీ-
వచనతశ్చ నతః పరిషస్వజే ॥ ౬౨॥

చషకమధ్యగతాదధివాసితా-
ద్దలితబాలరసాలదలాదిభిః ।
ప్రణయినో నవశీధురభూద్యృశం
మదయితా దయితాముఖవాసితః ॥ ౬౩॥

ప్రియతమేఁధరపానసముత్సుకే
వివలితాననవారిరుహః శుకీ ।
కుచతటస్పృశి క్లుప్తచమత్కృతే-
ర్వరతనోరతనోదనుమోదనమ్ ॥ ౬౪॥

రహసి యాతిరసాదుపభుక్తవ-
త్సృపపతిం యదుపాహృతమజ్ఞనా ।
సబహుమానమతోష్యత సా సఖీ
చిరతరం రతరజ్జితయా తయా ॥ ౬౫॥

ప్రియతమేన బలాదుపభుక్తయా
రహసి బాలికయైశ్చి సలజ్జయా ।
నిజహృదుత్థితనవ్యనఖిక్షతా-
వలికుచే లికుచేన సమే ముహుః ॥ ౬౬॥

పరిజనా ఇవ జాలకపద్యయా
నిభృతమేత్య నిశాన్తమకారయన్ ।
శశికరాః సుదృశాం సురతశ్రమా-
పనయనాన్నయనామ్బుజమీలనమ్ ॥ ౬౭॥

కైశికం న కమితుర్గణయంత్యా
సాహసేన బహుమన్తుమనాహి ।
ప్రాగ్యయాద్య పునరస్య పురోఽభూ-
త్సా హసేన బహుమన్తుమనా హి ॥ ౬౮॥

వితతైః స్వకరైర్వియోగభాజాం
విధునానేన సమస్తతో మనో భూః ।
ఉదదీపి చ మాధవేన సఖ్యా
విధునానేన సమం తతో మనోభూః ॥ ౬౯ ॥

పశుపతినటనైః పరిస్ఫురద్దోః
శుచిభసితైరజని ప్రసాధితాశైః ।
హిమకరకిరణైశ్చ హర్షితా భూః
శుచిభసితై రజనిప్రసాధితాశైః ॥ ౭౦ ॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాంతరజః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకుతైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం చతుర్థం వ్యధాత్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతౌ నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే చతుర్థః సర్గః సమూర్ణః ।

౫. పంచమః సర్గః

తస్మిన్కాలే దేవతాసార్వభౌమః
సప్తా యష్టుం సత్యలోకాత్సదారః ।
నిశ్చక్రామానుద్రుతో నారదాద్వై-
ర్దూరం గంగాతీరముద్దిశ్య దేవైః ॥ ౧ ॥

ధ్యాయం ధ్యాయం దివ్యగంగాతరంగా-
నాధావన్తం రాజహంసావతంసమ్ ।
ఆరూఢోఽసావధ్యరస్థాపితోఽప్రై-
రూపం గంగానూపమాపాభిరూపమ్ ॥ ౨ ॥

శ్రీమానేష శ్రీశపాదాబ్జమాధీప్యం
నీలగ్రీవప్రాహినిర్మోకవల్లమ్ ।
వీణాంజుక్రే భూవధూహారయష్టిం
స్వార్నిశ్రేణీం సాగరాణాం చ గంగామ్ ॥ ౩ ॥

కూలాస్ఫాలాలోలకల్లోలజాల-

స్ఫాయత్ఫేనశ్వేతమానప్రవాహః ।
ఆకూపారాదా హిమద్రేశ్చ మూర్తా
దృష్టా కీర్తిర్యా దిలీపాత్మజస్య ॥ ౪॥

బాలేవాలం ప్రస్తరాస్ఫలనోద్య-
త్వాఢోబిన్దుప్రాథముక్తాఫలాని ।
ఉత్తిప్యోత్తిప్యదదానోర్మిహస్తైః
ప్రాతేయార్ద్రేర్యా పరిక్రీడతేఽజ్జే ॥ ౫॥

దంతాదన్తి క్రీడతాం దిగ్గజానాం
గణ్డోడ్డినైః కీర్యమాణం దివరేఖైః ।
హస్త స్నానాత్పూర్వమధ్యాత్తగన్ధం
గన్ధర్విభిర్ధూయతే యత్ర కైశ్యమ్ ॥ ౬॥

స్నాతుం దారైః సాకమేకత్ర సజ్ఘ
సప్తర్షీణాం నైకతే సన్నిధతే ।
కౌపి స్వర్గగ్రామణీః సావరోధః
ప్రాతర్యత్రాస్యత్ర చార్యాః సభార్యాః ॥ ౭॥

అమ్భో యస్యాః శమభరం హస్తదేశే
మజ్జుః క్షీరం మూర్ధ్ని కణ్ఠే విషం చ ।
అజ్ఞేష్వనేష్వాకలయ్యామృతం చ
ప్రాహుస్తత్తచ్ఛబ్దవాచ్యం ప్రవాచః ॥ ౮॥

బుద్ధ్వా యస్యాః పాతకధ్వంసదీక్షా-
మాశక్క్యంతః స్వాధికారమ్యుతిం ద్రాక్ ।
ప్రేతేశః కిం ప్రేషయామాస భీతః
సౌహార్దాయ స్వస్వసారం ప్రయాగే ॥ ౯॥

చణ్డీలక్ష్మీజన్మభూమి స్పృశన్తి-
మాద్యం తాభ్యామాదరాత్తద్వయస్యామ్ ।
మత్వా నూనం మధ్యదేశే మిలిత్వా
సఖ్యాయాస్తర్యాం సరస్వత్యుపాస్తే ॥ ౧౦॥

స్నాతోఽత్తిష్ఠత్యత్ర జన్మస్త్రివేణ్యాం
కణ్ఠే నీలః కేశపాశే పిశంజః ।

గాత్రే శుభ్రః సూర్యకన్యాసరస్వ-
త్యభ్రహ్మోదన్యానురూప్యం బిభర్తి || ౧౧||

వారాణస్యాం విశ్వనాథోపకణ్ఠే
కాయార్ధం యా కేదయస్తీ ముముక్షోః |
తాపం పాపం హన్తి యత్తన్న చిత్రం
యస్యా మోక్షః సోఽపి యాథాకథాచః || ౧౨||

కాయవ్యూహం ప్రాప్య కాన్తేన సాకం
కామం రన్తుం గాఢమభ్యుత్సకేవ |
స్వీకుర్వాణా స్రోతసాం యా సహస్రం
భేతోదారం గాహతే పార్శ్వమబ్ధేః || ౧౩||

న క్రోధో మే నాథ వర్షర్తి నిత్యం
నాగస్త్యయ్యుప్యస్తి వైతన్మృషేతి |
క్రుధ్యంత్యాగస్కారిణం సిన్ధరాజం
ప్రత్యాచష్టే యా చ్ఛలోక్తిప్రగల్భా || ౧౪||

మౌలౌ శమ్భోర్మాలికావద్విభాతీ
నిర్గచ్ఛస్త్రీ యా నఖాంశుచ్ఛటేవ |
విష్ణోః పాదాద్వ్యాకరోత్యేతదైక్యం
తన్మూలం హి స్నౌతి పూరో యదగ్రే || ౧౫||

పద్మానేతుః పాదనిర్దేజనామ్నో
మత్వాచామన్కిం మునిర్జహ్నునామా |
సద్యః స్మృత్వా శమ్భునిర్మాల్యభావా-
చ్ఛణ్డేశార్థాం శ్రోత్రతో యామహాసీత్ || ౧౬||

భూరి పైవరం యత్పురా భూతిజాలం
స్రోతోలీఢం శక్కురీయే కపర్దే |
చన్ద్రస్నిగ్ధం వైకతవ్యాజతన్త-
ద్వారిప్రాస్తే యా వమస్తీవ భాతి || ౧౭||

యుక్తా వాచో యుక్తిరస్యాం సరస్వ-
త్యన్తర్వాహిన్యాస్త ఇత్యాప్తవాచామ్ |
పాయం పాయం పామరాశ్చామ్బు యస్యాః

సారం నిష్ఠీవన్తి సారస్వతం యత్ ॥ ౧౮॥

పాథోహస్తిగ్రాహపాతీనమీన-
వ్యావీభేకీకర్కటీకచ్చపీభిః ।
వీచీమధ్యవ్యజ్ఞోతోద్ధీగీవికాభిః
సాయాహ్నా యా దర్శనీయా సమిన్దే ॥ ౧౯॥

తీరే యస్యా దేవదారూపగూఢే
మధ్యాహ్నార్కమూనకర్ణావతంసామ్ ।
భిల్లః పైస్వరం పాయయన్నముఖ్య భిల్లీం
దత్తే నాకేనాదరం దేవయూనామ్ ॥ ౨౦॥

శాఖాభేదశ్లాఘనీయాకృతీనాం
తీరోపాంతస్థాయినాం దివ్యధామ్నామ్ ।
భూదేవానాం భూరుహాణాం చ వృన్తైః
ప్రాతః ప్రాతర్యార్చ్యతే పుష్పవర్షైః ॥ ౨౧॥

అన్తర్వేదీనామ్ని తత్తీరసీమ్ని
సప్తా సృష్టావ యజ్ఞశాలాం యియక్షుః ।
బ్రహ్మధ్వర్యూధాత్మహోత్రాద్యుపేత-
స్తత్ర ప్రేష్టా దారయుక్తో దిదీక్షే ॥ ౨౨॥

అభ్యక్తోఽఙ్గేష్యేష హైయజ్ఞవీనై-
రప్తస్వక్షిప్వజ్ఞానోదఙ్చితశ్రీః ।
క్షౌమం విభవర్మ చైణం విషాణం
మేనే లోకైర్మూర్తిమానేష ధర్మః ॥ ౨౩॥

అగ్నావిష్టూ దక్షిణీయాఖ్యయేష్ట్యా
ధిన్వన్వేధా దేవతాః సమ్ప్రగృహ్య ।
పశ్చాదిష్టిం ప్రాయణీయాం వితత్య
క్రీతే సోమేయష్ట చాతిథ్యయేష్టయా ॥ ౨౪॥

ప్రాతః సాయం చ ప్రవర్గ్యోపసద్యాభి-
మహ్నో రాత్రేశ్చాపి మధ్యం వ్రతేన ।
శేషం కాలం శాస్త్రవాదప్రవీణైః
సఖ్యైర్నిన్యే సాకమమ్భాజయోనిః ॥ ౨౫॥

తత్ర భేజే ఘర్మతాపాభియోగా-
దగ్నిజ్వాలాముద్యమన్నాననేన ।
ద్విత్త్రైః పుష్పిరీప్యజ్యమానో ధవిత్రై-
ర్మధ్యే రుక్మాజ్కో మహారాజ ఏకః ॥ ౨౬॥

సుబ్రహ్మణ్యే సామభేదైస్తదానీ-
మిన్ద్రాగచ్ఛేత్సాహ్వయత్యప్యమన్దమ్ ।
తిల్వారణ్యే దేవరాడిన్ద్రమాలే-
ర్నాట్యానక్తో నాగమన్నిత్యతృప్తః ॥ ౨౭॥

దేవైః సాకం దేవరాజం విరిఞ్చ-
స్తత్తాదృక్షం దివ్యదృష్టయా విదిత్వా ।
తైరానేతుం తం హవిర్భాగహతోః
పుత్రం తావత్ప్రేషయామాస తూర్ణమ్ ॥ ౨౮॥

ధీరస్తిల్వారణ్యదేశం స గత్వా
నత్వా శముఖం నారదస్తస్య పార్శ్వే ।
సాకం దేవైః సన్దదర్శామరేశం
తృప్తం నిత్యం తాన్ద్రవాలోకనేన ॥ ౨౯॥

అన్తర్నాట్యానన్దపూరేఽభివృద్ధే
దేవస్యాగ్రే తత్పరీవాహకల్పమ్ ।
అఙ్గాం వృన్దైర్విభ్రదానన్ద బాషపం
వజ్రీ వీణాయోగినా వ్యాలులొకే ॥ ౩౦॥

శమ్భూత్తంస్యచ్చన్ద్రపాదైః స్రవన్త్యా
చన్ద్రగ్రాన్తా క్లుప్తయా శక్రమూర్త్యా ।
ఆనన్దాశ్రవ్యాకులాక్షోఽమునాగ్రే
సాక్షాదన్దోఽపి క్ష్యతే స్మావిశేషమ్ ॥ ౩౧॥

నమ్రో గత్వా నారదస్తం కథఞ్చ-
త్పిత్రాదిష్టం ప్రాపయన్నర్థమేనమ్ ।
నిత్యానన్దవాప్తితో నిర్వృతేన
ప్రత్యూచేఽదైనేన భావానురూపమ్ ॥ ౩౨॥

యజ్ఞైర్దానైర్యం తపోభిశ్చ శుద్ధ-

స్వాంతాః శాంతాః సాధవః సద్గురూక్త్యా ।
బుద్ధ్యాఖణ్డానన్దబోధాత్మరూపం
తేరుః శోకం తం మునే పశ్య దేవమ్ ॥ ౩౩॥

అస్మిన్నర్కద్యోతమధ్యే నదీవో -
దేతి భ్రాంత్యా ఖానిలాగ్న్యముబ్ధిరూఢాః ।
అన్తర్ధత్తే చాత్ర తత్త్వావబోధా-
త్యుజ్యధ్యస్తా సర్పికేవ క్షణేన ॥ ౩౪॥

సారం వచ్చి శ్రావ్యమా బ్రహ్మలోకా-
దాశావీచేః సజ్జరన్నేష జన్తుః ।
భూయో భూయః ప్రాప్నువజ్ఞాన్మమృత్యా
కర్మాధీనః క్వ క్షణం నిర్వృణోతు ॥ ౩౫॥

క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి-
త్యేషా గీతా యానభిప్రేత్య వృత్తా ।
శోచ్యన్తేభ్యః కోఽన్య ఇత్యాత్మసీనాః
కర్మ త్యక్త్వా కేచన ప్రవజన్తి ॥ ౩౬॥

నిష్ఠాః కేచిన్నిర్వికల్పే సమాధౌ
బోధాత్మానం పూర్ణమన్తర్భహిశ్చ ।
శముఖం సాన్ధ్యానన్దమధ్యక్షయన్తో
మన్యన్తేఽపి బ్రహ్మలోకం తృణాయ ॥ ౩౭॥

కామక్రోధౌ యస్య యస్యాశనాయో-
దన్యే యస్యావశ్యికో జన్మమృత్యా ।
చిత్తం ప్రాణో దేహ ఇత్యాపరేత-
త్సాక్ష్యే తస్యాహం తు సచ్చిత్సుఖాత్మా ॥ ౩౮॥

శంసత్యేవం స్వానుభూతిం సుపర్వ-
గ్రామణ్యామాకారణే కుణ్ఠితాశః ।
ప్రత్యావృత్య బ్రహ్మణే తం సురర్షి-
ర్హన్త వ్యాచష్టాశయం దేవనేతుః ॥ ౩౯॥

ఆకర్ణ్యదం నారదాదాత్మయోనిః
కల్యణే యా కర్మహానిర్భవిత్రీ ।

సద్యః ప్రాప్తాం శక్కుమానః స్వయం తాం
తిల్వారణ్యం దేహభేదేన భేజే || ౪౦||

శుద్ధః స్నాత్వా తైవగజేఽమృతసీహ
ప్రత్యుద్యాతో దైవతైః పద్మయోనిః ।
వ్యాహృత్యాదౌ వ్యాప్రుపాదేన సాకం
శమ్భుం నత్వా సాధు తుష్టావ పశ్చాత్ || ౪౧||

యో దేవానామాదిభూతం పురస్తా-
న్మామద్రాక్షీజ్ఞాయమానం మహర్షే ।
స త్వం పుత్రం శాధి సర్వాధికైసం
సాధ్వస్య బుద్ధ్యా చాపి సంయోజయస్వ || ౪౨||

ప్రాయేణాహోరాత్రిభేదాదిశూన్యే
కాలే మాయాకర్పరే కేవలస్తవమ్ ।
పర్యాలోచ్య ప్రాణికర్మప్రభేదం
చిత్రం విశ్వం సృష్టవానస్యమేశ || ౪౩||

బ్రహ్మ విష్ణూ రుద్ర ఇన్ద్రస్తథాన్యే
త్వత్తో జాతాస్త్యం తు సర్వస్య హేతుః ।
శమ్భో సర్వస్యేశిషే యేన తస్మా-
ద్యోగిధ్యేయః శశ్వదేకస్త్యమేవ || ౪౪||

అజ్ఞాత్వా త్వత్తత్త్వమాదిత్యవర్గః
పప్రచ్ఛ త్వాం కో భవానిత్యథాస్మై ।
సర్వాత్మాహం సర్వకాలానపాయీ
నాన్యో మత్తోఽస్తీత్యవోచః స్వరూపమ్ || ౪౫||

స్తోతుం సాకం చేతసా ద్రాక్ష్యవృత్తాః
సర్వా వాచః శక్తిశూన్యా నివృత్తాః ।
అప్రాప్య త్వామిత్యహో వేదవాదే-
ఽప్యజ్ఞః స్తోతుం హస్త సోఽహం ప్రవృత్తః || ౪౬||

వేదస్త్యన్నిఃశ్వాసభూతస్త్యయాదౌ
క్లుప్తః కర్మబ్రహ్మకాణ్డాత్మకో యః ।
తస్యేదాసీమజ్గతస్తావదాస్తే
ప్రామాణ్యాప్రామాణ్యయోగః ప్రసక్తః || ౪౭||

ఆజ్ఞాభూతం తే శ్రుతిస్మృత్యశేషం
తస్య స్యాదుల్లభ్యనే దోషభూమా ।
అజ్ఞో జన్తుర్నన్వనీశోఽయమాతః
సర్వజ్ఞే కిం న్వస్తి విజ్ఞాపనీయమ్ ॥ ౪౮॥

బ్రహ్మణ్యబ్రహ్మణ్యమేవం బ్రువాణే
సానుక్రోశః శమ్భురేనం జగాద ।
అద్యారభ్యాటన్తు గామధ్వరాశా
అంతైః వైవిః వైవిరాస్యతామత్ర చేతి ॥ ౪౯॥

శమ్భురేవంభావమమ్భాజన్మా
వ్యక్తం బుద్ధ్వా వ్యాప్రుపాదానుయాతః ।
ఈశం నత్వా యజ్ఞదేశం యయాసుః
ప్రాప్తానన్దః ప్రార్థయామాస సభ్యాన్ ॥ ౫౦॥

ఆర్యాజానేరాజ్ఞయా వ్యాప్రుపాదో
యే తత్రాసన్యజ్ఞకర్మప్రవీణాః ।
సజ్ఞ్యావద్భిస్తైః సహస్తత్రయేణ
బ్రహ్మణం ప్రాతిష్ఠిపద్భాసురేస్త్రైః ॥ ౫౧॥

తిల్యారణ్యాదుత్థితస్తైః సహైవ
వ్యోమాధ్వానం వ్యోమయానేన తీర్త్వా ।
వేగాదన్తర్వేదిమాసాద్య సద్యః-
స్తత్రత్యం స్వం దేహమేష ప్రవిష్టః ॥ ౫౨॥

సభ్యైరేభిః సాకమృత్విక్ప్రవేక్షై-
స్తావద్యజ్ఞే బ్రహ్మణస్తాయమానే ।
అస్యాగచ్ఛన్వస్యమాదాతుకామా
దేవాస్తత్ర ద్యోతమానైర్విమానైః ॥ ౫౩॥

వైరం భుక్త్వా షడ్రసోపేతమన్నం
భూషావాసోభూషితో దివ్యగన్ధః ।
విద్వల్లోకో వీటికాభృత్యభాయాం
తుష్టః సజ్జీభూయ తుష్టావ యజ్ఞమ్ ॥ ౫౪॥

ప్రాగ్వంశాత్ప్రాక్సమవేద్యాం సదోఽగ్ని-
ద్గేహోపేతాయాం హవిర్ధానవత్యామ్ ।

అగ్నిశ్చిక్నే పుచ్చపక్షాత్మశీర్షై-
ర్యుక్తో యజ్ఞస్యైవ వాహోఽవతీర్ణః ॥ ౫౫॥

తస్మిన్నేవ స్థణ్ణిలేఽగ్నిః ప్రణినేయః
భైలేవ యూపే పూర్వతః స్థాపితస్య ।

అగ్నిషోమియః పశుశ్చాబబన్ధే
నేతుర్వాహస్తత్యమివే హి నాహ్యః ॥ ౫౬॥

అన్యత్రాస్తే యాంహసో హేతురార్యా-
స్తాం హింసాం తద్ధవంసినీం తత్ర బుద్ధ్వా ।

ఆజిప్సున్తో హోమగన్ధం వపాయా
ఆజ్ఞాం శమోభరద్భుతామభ్యనన్దన్ ॥ ౫౭॥

అధ్వర్యుర్వసతీవరీరథ గృహీత్వాపోఽర్ధరాత్రే హవి-
ర్ధానే సాధ్వభిషుత్య సోమమభినజ్ఞుహ్య గ్రహేషు క్రమాత్ ।
హుత్వా సద ఏత్య శిష్టమిహ సమభ్యజ్ఞానుమాన్య స్తుతం
శస్త్రం చ ప్రతిగీర్య సోఽనుసవనం యుక్తాన్వితేనే విధీన్ ॥ ౫౮॥

ఉద్గాతరి స్తువతి సామభిరాత్తశస్త్రో
హోతా కథం తదుపరి క్రమతేఽథ తస్మై ।

అధ్వర్యురాః ప్రతిగృణాతి కథం కథం త-
ద్భుహ్మానుమన్యత ఇతి ప్రజగుః కపీన్ద్రాః ॥ ౫౯॥

విధివదవభృథాన్తే విస్తృతం దక్షిణాభిః
సురసరిదుపకణ్ఠే సప్తతన్తుం సమాప్య ।
వరమృషిగణమన్తర్వేదిదేశే నివేశ్య
స్వయమమరయుతోఽజః సత్యలోకం జగహే ॥ ౬౦॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాన్తరంగః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।

గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం వ్యధాత్పశ్చమమ్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే పంచమః సర్గః సమూహః ।

౬. షష్ఠః సర్గః

గుణనిధిరహ తర్హి గౌడనాథో
విపులబలోఽజని విక్రమాంకనామా ।
దశరథ ఇవ యో ద్వయోర్మహిషోః
శుభగుణయోస్తపసాభజత్సుతాంస్త్రీన్ ॥ ౧॥

శివభజనకృదేషు సింహవర్మా
తనయవరేషు దయాలురగ్రజన్మా ।
పితరనఘగుణైః ప్రియోఽతిమాత్రం
సమజని రామ ఇవ శ్రితానుకూలః ॥ ౨॥

ప్రవయసి పితరి ప్రచోదయత్య-
ప్యవనిపరిబ్రథిమానమజోఽపి ।
అయమనుమనుతే స్మ న త్వగార్త్యా
లులితమనా భరతామ్బయేవ రామః ॥ ౩॥

సితవపురధికం స సింహవర్మా
శతభిషగాహితసత్కియోఽపి శశ్వత్ ।
విధురివ హృదయే వహన్కలంకం
కృతశతనురాశ్రితవాన్గిరిశమేత్ర ॥ ౪॥

వ్యుదసితుమయమంజుభూవికారం
బత బహిరన్తరివ ప్రసహ్య జాతమ్ ।
అచకమత శివార్చనేన శశ్వ-
త్స హి విదితః స్మరశత్రురాదీవైద్యః ॥ ౫॥

శివచరణసమర్పితాన్తరః శ్రీ-
శిఖరివటాటవికాలహస్తకాఞ్ఘ్రిః ।
నియతమతిరటన్నిషాదయానా
సమమభజన్చ చిదమ్బరం కదాచిత్ ॥ ౬॥

అవికలహతయోగరాజయోగా-
భ్యసనపరైః శుకశారికార్భకైర్యత్ ।

పరిచితపదభాష్యఫక్తికైశ్చ
ప్రథితపతజ్జులిపుణ్యపర్ణశాలమ్ || ౭ ||

ఘనతరసుకృతాద్రికూటకత్వైః
శివచరణాబ్జసమర్పితాపనీతైః
ప్రథయతి నను బిల్వరాశిభిర్య-
త్సురభితరక్షపదోటజం సమన్తాత్ || ౮ ||

పరిచితభసితత్త్రిపుణ్యపఞ్చా-
క్షరశతరుద్రజపాః సదా మునీంద్రాః ।
పశుపతిపశుపాశబన్ధమోక్షా-
ద్యఖిలపదార్థవిదో యదావసంతి || ౯ ||

చిరతరసుకృతైశ్చిదమృతం త-
త్పురమధిగమ్య తరక్షపాదమత్ర ।
శరణముపజగామ సింహవర్మా
రవిమివ సామృమురుత్విషం రుజూర్తః || ౧౦ ||

స్ఫుటతరశివభక్తచిహ్నమేనం
వినయమివాద్యతవిగ్రహం మహర్షిః ।
అభిముఖమతిశీతలైరపాఙ్గై-
రసుఖయదిన్దరివాంశుభిశ్శక్రోరమ్ || ౧౧ ||

ఋషివరమవలోక్య రాజపుత్రో
ఘనమివ తాపకదర్థితః శిఖీన్ద్రః ।
హృషితతనురుహోఽతిహృష్టచేతాః
శ్రుతిసుఖదాం గిరమాదదే గభీరామ్ || ౧౨ ||

సుకృతసురమహీరుహైరిదాసీం
ఫలిభిరభావి మదీయపూర్వపుంసామ్ ।
చరణకమలనేవయా యతస్తే
చిరమహమస్మి చరాచరేషు ధన్యః || ౧౩ ||

జగతి పతిమపామపాదగస్త్యః
శయచులుకేన పురేత్యహం శృణోమి ।
దురితజలధిశోషణక్షమం త్వాం

పదరజసాద్య పరం నిశామయామి ॥ ౧౪॥

కురు మయి భగవన్కృపాం క్షణం తే
మనసి నివేదితమస్తు మామకీనమ్ ।
తవ సవిధముపాగతస్త్యగార్త్యా
ధరణిపతేస్తనయోఽస్మి సింహవర్మా ॥ ౧౫॥

జగదుపకృతయేఽత్ర జాగరూకం
శరణముపైమి భవంతమీదృశోఽహమ్ ।
కిము జగతి ఘనాఘనం వినైకం
గతిరితరాస్తి కృశస్య చాతకస్య ॥ ౧౬॥

అనుపధికమనుగ్రహం విధేహి
ప్రబలగదాభిహతే మయి ప్రపన్నే ।
నను జనపరితాపనోదనాయ
ప్రభవతి స ద్విజరాజ ఏవ పూర్ణః ॥ ౧౭॥

క్వ ను మమ జననం క తిల్వదేశః
క్వ చ బత మచ్ఛరితం క్వ దర్శనం తే ।
అఘటిత ఘటనాపటీయసీభిః
శివకరుణాభిరహో సముజ్జృంభే ॥ ౧౮॥

ఇతి నిగదతి దీనమిజ్జితజ్ఞో
ధరణిపతేస్తనయే తరక్షుపాదః ।
అవికలమకరోదనుగ్రహం య-
త్సదయహృదః శరణాగతేషు సంతః ॥ ౧౯॥

అలికగతశుభాక్షరాఙ్కరోత్థి-
త్యనుగుణదోహలభాస్మనత్రిపుణ్ణమ్ ।
స్సపయతి పయసి స్మైవైవగజ్జే
స తముపవాసకృశం కృశానుకల్పః ॥ ౨౦॥

అముమథ శివగ్గయాభిషిక్తం
కనకరుచిం విరచయ్య కఞ్చేదస్త్రై ।
మనువరముపదిష్టవాన్మహర్షి-
ర్వితరతి చ స్మ హిరణ్యవర్మసంజ్ఞామ్ ॥ ౨౧॥

అవసదిహ తదాద్యసౌ ప్రసక్తః
సతతమనన్యమనాః శివార్చనాయామ్ ।
ఉపనమతి మహాత్యుపప్లవేఽపి
క్వచన మృకణ్ణుకుమారవద్ధృథాత్మా ॥ ౨౨॥

త్రిపురరిపుజపీ త్రికూటశైలే
త్రిషవణమజ్ఞానకృత్త్రిపుణ్ణాధారీ ।
త్రికరణవిమలస్త్రిలోకనేతు -
స్త్రిపురభిదోఽకృత స త్రికాలపూజామ్ ॥ ౨౩॥

హిమకరమకుటం హిరణ్యవర్మా
పరిచరతి స్మ తదైవ పార్వతీశమ్ ।
సతతమపి యథా సభా ముసీనా-
మభినవమేనమగస్త్యమేవ మేనే ॥ ౨౪॥

జనకమథ కదాచిదన్య జీర్ణం
ప్రతిన్యపతిః ప్రవసత్సుతం చ బుద్ధ్వా ।
త్రిదివసమమదః పదం జిఘృక్షు-
ర్దృగతమభిషేణయతి స్మ దుర్విసీతః ॥ ౨౫॥

రథగజహయయోధరాజనిర్య-
త్తుములరజోభరధూసరాస్త్రాలాత్ ।
అపటుకరణమమృరాత్పతన్తో
రథశిఖరం పరిరేభిరేఽన్య గృధ్రాః ॥ ౨౬॥

అపి చ రథశిరస్యసహ్యపాతం
సపది నిషద్య సమం ముఖాని గృధ్రాః ।
అనుపదముదతేజయన్నబాధం
కఠినకలేవరకర్తనేచ్ఛయేవ ॥ ౨౭॥

విపులవలదకాణ్డచణ్డవాత-
వ్యతికరనిర్దలితోఽన్య కేతుదణ్డః ।
అపతదధిబలం తదానుకుర్వ-
శ్శామనకరేరితకాలదణ్డరీతిమ్ ॥ ౨౮॥

ప్రబలపటహభేరిశఙ్ఖనాదైః

ప్రలయఘనాఘనగరితప్రకాశైః ।
శిథిలితజగదణ్ణసన్నిబన్దై-
ర్వారిధిభీట్కృతిమాంసలైరజృమ్భి ॥ ౨౯ ॥

సపది వియతి బభ్రముః శకుంతా-
స్తరుశిఖరాణి జనాస్తదాధ్యరోహన్ ।
గృహమను నివహో గవామధావ-
త్పటహరవే పరితో విజృమ్భమాణే ॥ ౩౦ ॥

ఘనమిమమవకర్ణ్య కర్ణశూలం
పటహరవం భటపీరవాదమిశ్రమ్ ।
విపులభుజబలోఽథ విక్రమాజ్ఞో-
నిజనగరాన్నిరగాన్నృపః ససైన్యః ॥ ౩౧ ॥

కతివన కరికన్ధరాధిరూఢాః
పునరితరేఽశ్వవరిష్ఠపృష్ఠనిష్ఠాః ।
అధిరథమపరే కృతాధిరోహ-
బహిరగమన్నగరాత్పదాతయోఽన్యే ॥ ౩౨ ॥

కరకలితకృపాణమాత్తచాపం
పరుషతరస్తనితం ప్రసహ్య గౌడః ।
అభిముఖమరిసైన్యమభ్యధావ-
చ్ఛలతటిభ్రమివాశు చణ్డవాయుః ॥ ౩౩ ॥

త్వరితమథ తురజ్జీణా తురజ్జీ
సమకృతహస్తిపకేన హస్తిపాలః ।
రణభువి రథినా రథీ భటేన
ప్రతిభట ఇత్యుదభూన్మిథః సమీకమ్ ॥ ౩౪ ॥

రథిభటతురగేభరక్తధారా-
ప్లుతధరణిపతదుత్పతత్కబన్ధమ్ ।
ఉభయబలజషాముదాయుధానాం
సురమునిరైక్షత విస్మితః సుయుద్ధమ్ ॥ ౩౫ ॥

సపది రథిశిరాంసి సారథీనా-
ముపరి నిపత్య సమం తదుత్తమాజ్ఞైః ।

అథ హయమభిపత్య తచ్చిరోభిః
సహ యుగపత్నమరక్షితౌ నిపేతుః ॥ ౩౬ ॥

అరిభటరుధిరారుణైః శరైః ఖం
నిబిడతరం నితరాం బభార శోభామ్ ।
భటసురసుదృశాం ప్రవాలదణ్డై-
ర్విధివిహితస్య వివాహమణ్డపస్య ॥ ౩౭ ॥

అభినవరుధిరారుణాని హృత్వా
కరివరకర్ణదలాని కాకగృధైః ।
అనుతరుశిఖమర్పితాని రేజు-
ర్ధ్వజపటవత్త్రిదశిస్వయంవరస్య ॥ ౩౮ ॥

ద్విపకరహృతదూరనున్న ఏకో
వియతి తదా సురవారసున్దరీణామ్ ।
వరవరణమరం విచార్య వక్తుం
తదివ పునర్ధరణీతలే పపాత ॥ ౩౯ ॥

స్వవదనమపరః స్వయం గృహీత్వా
గగనపథేఽతిజవేన గృధ్రసీతమ్ ।
అహరత మణికుణ్డలాన్యన్ధ్రా-
ణ్యమరపురీగణికాదృతో విమానే ॥ ౪౦ ॥

అసివిదలితహస్తీదన్తఖణైః
సమమదసీయశిరోవికీర్ణముక్తాః ।
శరశకలితచన్ద్రతారకాభా
అధిసమరాజరమమ్బరాన్నిపేతుః ॥ ౪౧ ॥

మహతి రుధిరమణ్డలే నిపేతు-
ర్మదగజమస్తకమౌక్తికప్రవేశాః ।
జ్వలన ఇవ భటాగ్రణీజయశ్రీ-
పరిణయమంగులవిప్రకీర్ణలాజాః ॥ ౪౨ ॥

సమజని విజయః పరాజయో వా
సమబలయోరుభయోర్న సమ్ప్రహారే ।
కతిపయదివసైస్తు గౌడనేతుః

క్షయమగమద్ధనధాన్యకోశజాతమ్ ॥ ౪౩॥

స తు విమలమతిః సమాహితాత్మా
సచివగిరా శివసన్నిధౌ నిషణ్ణః ।
అభయవరదమాత్మబంధమేనం
చిరమనుచింతయతి స్మ శత్రుత్వై ॥ ౪౪॥

శరణముపగతం సుతం మృకణ్డో-
రతిలఘు మృత్యుముఖాదమోచయద్యః ।
అపి దశముఖమర్థిత ప్రదానా-
దతనుత హృష్టమముష్య సోఽగ్రతోఽభూత్ ॥ ౪౫॥

మనుకులమణిదీప మా స్మ భైషి-
స్తవ తపసా త్వదపత్యభక్తితత్స ।
త్వరితమరికులం తవాపనోత్సాహ-
మ్యహమితి తం స వదన్నభూదదృశ్యః ॥ ౪౬॥

నిరవధికరుణానిధిర్మహేశో
నిటిలతటినటదీక్షణః క్షణేన ।
నిశి నిశితతరత్రిశూలహస్తో
నిఖిలమరాతికులం నిరాస్థదస్య ॥ ౪౭॥

పతిరపి వరణం ప్రగే ప్రజానా-
మిదమవిదన్నధిరుహ్య బాహ్యదేశే ।
అరికులమఖిలం హతం విరోక్య
ప్రముదితహృత్ప్రశశంస పార్వతీశమ్ ॥ ౪౮॥

అథ నృపతిరసౌ సుధీర మాత్యా-
న్నదసి తదాత్మహితాన్నభాజయిత్వా ।
శివమిదమభవచ్చివాఙ్మయాతః
పరమిహ కిం కరణీయమిత్యపృచ్ఛత్ ॥ ౪౯॥

ప్రగుణతరపరస్పరైకమత్య-
ద్రథిమదలత్పరరాష్ట్రమస్త్రతన్త్రాః ।
ప్రతిజగదురమీ పరావరజ్ఞాః
పరిణతిచారు వచోఽస్య పథ్యమిత్థమ్ ॥ ౫౦॥

త్వమిహ నృప పితా త్వమేవ మాతా
త్వమితరబంధురథ త్వమీశ్వరశ్చ |
ఇతి జగతి జనా హితైషిణం త్వాం
నను కథయన్తి నయోన్నతం తదాస్తామ్ || ౫౧||

పలితతరశిరస్తయా ప్రజానా-
మవనవిధాధునా భవానశక్తః |
ప్రభవతి య ఇహ ప్రధానసూను-
ర్విధివశతో భవతః స విప్రకృష్టః || ౫౨||

అహహ జనపదేష్వరాజకేషు
స్వగృహకలత్రసుతాః స్యురవ్యవస్థాః |
అథ జగదఖిలం మిథః ప్రకుప్యే-
త్సపది చ మాత్స్యనయః సముజ్జహితే || ౫౩||

విషయమిహ వివర్జితం నియన్త్రా
నిభృతమరిర్నివిశేత లబ్ధరన్ధ్రః |
గృహపతిరహితం గృహం విశజ్కో-
వివృతకవాటమివాశు విశ్వకద్రుః || ౫౪||

ఉపకరణశతోపశోభమానా-
ప్యధిగతవత్యపి వాహినీశమగ్ర్యమ్ |
పరిబృథరహితా తు పార్థివశ్రీ-
ర్న చలతి నౌరివ నష్టకర్ణధారా || ౫౫||

నృపతిరిహ పదాన్నిజాదపేత-
స్త్రుణకణతూలతుషాయతేఽతిశోచ్యః |
ఘనగిరివరగహ్వరాచ్ఛృతశ్చే-
దపి హి వృక్షైరభిభూయతే తరక్షుః || ౫౬||

తదిహ తనయమానయాత్మజం తం
ప్రభుమవనేః కురు భద్రమస్తు రాజ్యమ్ |
దృఢతరమవలమ్బ్య దారుధుర్యం
జగతి హి తిష్ఠతి ధామ దీర్ఘకాలమ్ || ౫౭||

ఇతి సచివవచో హితం నిశమ్య
ప్రకృతిభిరప్యనుమోదితః ప్రజేతః |

పరమశివముపాస్త భక్తియుక్తో
నిజతనయానయనే నిరూఢభావః ॥ ౫౮ ॥

తదఖిలమధిగమ్య దివ్యదృష్ట్యా
నిజభగినీపతయే నివేద్య చైనమ్ ।
ప్రహీణు నృపసుతం పురం ప్రతీతి
న్యగదదుపేత్య చిదమృరం వసిష్ఠః ॥ ౫౯ ॥

తదను మునివచస్తరక్షపాదో
హృది శివకార్యహితం విచార్య సద్యః ।
నృపసుతమనునీయ నీతివాదై-
రవదదిహ స్థిరకీర్తిమస్య కాజ్ఞాన్ ॥ ౬౦ ॥

త్వమసి శివకటాక్షతో ధుతార్తి-
ర్జగదవనం భుజజన్మనాం హి ధర్మః ।
తదిహ నిజపురం త్వరస్వ పిత్రా
పరిచితమాప్నుహి భద్ర భద్రపీఠమ్ ॥ ౬౧ ॥

స్థిత్యా కఞ్చన కాలమాత్మనగరే కృత్వా ప్రజారజ్ఞానం
ప్రత్యాగమ్య చిదమృరం పునరిదం శ్రీరాజధానీం ప్రభోః ।
నిష్పాద్యాత్ర శివస్య వేదవిహితాం నిత్యాం చ నైమిత్తికీ-
మస్తర్వేదిగతైరితానయ మహాపూజాం మునీన్ద్రైరితి ॥ ౬౨ ॥

స తథేతి సమేత్య గౌడదేశే
నిజరాజ్యం పరిభుజ్య శశ్వదత్ర ।
త్రిసహస్రయుగేత్య తిలవదేశం
శివకైర్జ్యమిహ స్వయం వితేనే ॥ ౬౩ ॥

అష్టప్రాకారజష్టం హరిరుచిరచతుర్గోపురార్గ్యం సహస్ర-
స్తమ్భాత్తమ్భాభిరామస్ఫటికమయమహామణ్డపం సత్తటాకమ్ ।
వీధీభిర్భాసమానం వివిధమణిగృహం పుణ్డరీకాభిధానం
శిల్పితేష్టైర్విచిత్రం వ్యరచయత పురం శాశ్వతం హేమవర్మా ॥ ౬౪ ॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాస్తరజ్గః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకుతైకతిలకో గోపాలభూపాలకః

కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం తు షష్ఠం వ్యధాత్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాదూలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతౌ నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే షష్ఠః సర్గః సమూర్ణః ।

౭. సప్తమః సర్గః

ఏకదా కిల హిరణ్యవర్మణా
క్లృప్తమస్త్ర శివకార్యమద్భుతమ్ ।
ప్రేక్ష్య తుమ్బురురితో గతో దివం
పృష్ట ఏవమవదద్భుహస్పతిమ్ ॥ ౧॥

శ్రీనటేశ శివకామసుందరీ-
నిత్యవాసనిబిడీకృతోత్సవా ।
వేదశాస్త్రవిపణిర్విరాజతే
పుణ్డరీకనగరీతి భూతలే ॥ ౨॥

యత్ర హాటకసదస్యహర్నిశం
నృత్యతో నిటిలచక్షుషో ముదా ।
పూర్వసాగరతరజ్జభాఙ్మృతి-
ర్వాక్యకరోతి ఘనవాద్యవైఖరీమ్ ॥ ౩॥

సౌధగోపురగృహైః సహైవ యా
ప్రస్థితేవ నిలయం పతజ్జలైః ।
లక్ష్మ్యతేఽధిశివగజ్జమ్ముల్లస-
న్త్యమ్ముబిమ్బునవశాదధోముఖీ ॥ ౪॥

పూర్వతస్త్రపదభాష్యభాషితౌ
యత్ర జైమినిపతజ్జలీ ఉభౌ ।
పూర్వమద్య తు పరఃశతా బుధా-
స్తాదృశాః ప్రతివసంతి దుర్జయాః ॥ ౫॥

సారహీరమణిసౌధదీధితి-
వ్యాపనేన వితమస్యహర్నిశమ్ ।
యత్ర తర్కకృద్భావమర్చిషా-
మన్ధకారపదవాచ్యమాస్థితః ॥ ౬॥

యత్ర యజ్ఞగృహధూమధోరణీ
జ్ఞాం దివోఽవతరతాం హవిర్భుజామ్ ।
వాలవాయజశిలావినిర్మితా
రోహణాలిరివ లక్ష్మితేఽమృరే ॥ ౭॥

హర్మ్యభూరగురుధూమణ్డలీ
కుర్వతీ నభసి కాలికాశ్రియమ్ ।
యత్ర శశ్వదుపయాతి నిర్భరం
నీలకణనటనే నిదానతామ్ ॥ ౮॥

పద్మరాగమణితోరణచ్ఛటా
పాకశాసనశరాసనోజ్జ్వలే ।
నీలసౌధనవనీరదాన్తరే
యత్ర భాన్తి యువతిక్షణప్రభాః ॥ ౯॥

చారు యత్సదనచన్ద్రశాలికా-
జాలకాన్తరచరో విధుర్ధ్రువమ్ ।
చుమ్బితో యువజనైః ప్రియాస్యమి-
త్యజ్కవానజని తద్రదక్షతైః ॥ ౧౦॥

వ్యోమసిన్ధుజలవీచిశీతల-
స్ఫితకేతనపటాఞ్చులానితైః ।
యత్ర సౌధశిఖరేషు యౌవతం
సఞ్చరత్సరతభేదముజ్ఘతి ॥ ౧౧॥

క్వాపి యత్ర పటవాసపాంసులే
కేలిసౌధశిఖరే కుమారికాః ।
కుల్యయాభ్రసరితః కుతూహలా-
తోషయన్తి నవపుష్పవాటికాః ॥ ౧౨॥

ప్రోన్నతేషు కిల పూర్వపశ్చిమ-
స్వర్ణగోపురశిరఃసు సజ్జతా
స్వర్ణదీపితవితానసమ్పదం
తన్వతీ వియతి యత్ర దృశ్యతే ॥ ౧౩॥

యత్ర వజ్రమయగోపురస్ఫుర-

చ్చత్రమధ్యచరమర్కమణ్డలమ్ ।
వేదితుం దివి విధుస్తుదో ఝటి-
త్యక్షమో గిలతి హస్త జాతుచిత్ ॥ ౧౪॥

రత్నసాలరుచిమణ్డలం దివి
వ్యాప్తమాత్రపరివేషవిభ్రమమ్ ।
పుష్పవద్విరహితం ప్రపద్యతే
యత్ర విష్ణుపదహంసకశ్రియమ్ ॥ ౧౫॥

వీక్ష్య కేలివనసీమ్ని సుభ్రువాం
యత్ర చారుగతిమేతదీప్సయా ।
స్నాతి హంసమిథునం మృణాలభు-
ద్ధిరీకాసు సవనత్రయం శుచి ॥ ౧౬॥

నాలికేరతరవో నిజైః ఫలైః
శైవగాఙ్గసలిలాని బిభ్రతః ।
స్వర్గసిన్ధుపయసో నిరీక్షితుం
స్వాదిమానమివ యత్ర సూన్నతాః ॥ ౧౭॥

అగ్రసీమ్ని శిశిరాత్యయేఽఙ్కుర-
త్పల్లవం క్వచన బిల్వకాననే ।
వీక్ష్య యత్ర జనతా విశఙ్కతే
వ్యాప్రుపాదపచితావశేషితమ్ ॥ ౧౮॥

భర్గయోగ్యనవపుష్పవాటికా-
సౌరభోచ్చయహరం సమీరణమ్ ।
ప్నాతి యత్ర ఫణిరాట్ భవద్రుహః
శిక్షణం హి శివభక్తలక్షణమ్ ॥ ౧౯॥

గన్ధహస్తికరటస్థలస్థల-
దృఢృఙ్గసఙ్గతమదా యదబ్జినీ ।
పీడ్యతే ప్రతిగజేన మానినో
మర్షయన్తి న హి గన్ధమప్యరేః ॥ ౨౦॥

యత్ర సేవితుముపేయుషాం శివం
భాస్వతాం రథహయా ఇతి ప్రజాః ।
మన్వతే మరకతోపలస్ఫుర-

న్మస్తురోదరగతాన్మహాహయాన్ ॥ ౨౧॥

కమ్పితే రవిరవేక్ష్య ఖడ్గినో
యద్భటాన్సతతమీదృశః ఖలు ।
శత్రుశస్త్రదలితస్వవిగ్రహో
విగ్రహం మమ విదారయేదితి ॥ ౨౨॥

అజ్ఞజో యువజనేష్వహర్నిశం
సజ్చరన్స్వసదృశేష రూపతః ।
సాధ్వసం త్యజతి యత్ర సాహసీ
సతతం త్రినయనేఽపి జాగ్రతి ॥ ౨౩॥

జాగ్రతి త్రినయనేఽపి చేష్టతే
మన్మథః కథమిహేతి విస్మితాః ।
వీక్ష్య యత్ర తరుణం దివౌకసో
నిరయన్తి మనుజం నిమేషణాత్ ॥ ౨౪॥

స్వస్య యత్ర శుకశారీకార్హకైః
శ్రావితే సురతచాటుని ప్రగే ।
కార్యమన్యదపదిశ్య గచ్ఛతి
ప్రీడయా గురుసమీపతో వధూః ॥ ౨౫॥

కేలివేగగలితం నతభ్రువాం
మన్దిరేషు మణిమౌక్తికవ్రజమ్ ।
ప్రాతరుత్కరగతం ప్రమార్జనా-
దీక్ష్య యత్ర ధనదోఽపి లజ్జతే ॥ ౨౬॥

వీక్ష్య యత్ర మణిమౌక్తికావలీ-
ర్విస్తృతా విపణిషూపకణ్ఠగః ।
నూనమేష నిఖిలస్వలుణ్ణనా-
త్క్రోశతీతి కవయోఽభిమీరతే ॥ ౨౭॥

శీతదీధిశిలోదయత్పయః-
పూరదూరితరజస్తృణాం భృశమ్ ।
భాసయత్యుషసి యత్ప్రతోలికాం
చన్దికైవ నవచేటికాయతే ॥ ౨౮॥

గోపురే మరకత్తైః కృతాం శుకీం
 స్వప్రియేతి సముపాగతః శుకః ।
 స్పర్శతః పరమవైతి తత్త్వతః
 స్పన్ధతః పరమముం చ యజ్ఞనః ॥ ౨౯ ॥

యత్ర హేమశిబికాధిరోహణః
 పార్శ్వయోర్ముకురభిత్తిబిమ్బితాన్ ।
 స్వాన్కృతాజ్ఞానిపుటాః పరాన్విదు-
 ర్విధికాసు వివిధాస్తథావిధాన్ ॥ ౩౦ ॥

యాం కిలేశ్వరదిదృక్షయా మునౌ
 వైణికే విశతి తం గవేషయన్ ।
 పర్వతః ప్రతిగృహం భ్రమత్యధి-
 స్త్రైణగీతి మహతీరితి భ్రమాత్ ॥ ౩౧ ॥

స్నాతచోలయువతిస్తనద్రవ-
 త్కుంజుమారుణకవేరజోర్మిభిః ।
 కుర్వతా పరిచయం కృతార్థితాః
 పావనేన పవనేన యజ్ఞనాః ॥ ౩౨ ॥

మత్స్యమబ్ధిజలమధ్యతో హృతం
 ప్రేక్ష్య యత్ర గరుడేన భక్షితమ్ ।
 స్వీయమస్తుశమనార్థముద్ధృతాం
 దృష్టిమర్పయతి తత్పదే హరిః ॥ ౩౩ ॥

పూర్వసిన్ధులహరీపరమ్పరో-
 త్కూలితః కిల సహాభిక్తస్యయా ।
 విష్ణురథ్యుషితశేష ఏవ గో-
 విన్దరాజ ఇతి యత్ర విశ్రుతః ॥ ౩౪ ॥

భోగవత్యపి సుధర్మవత్యపి
 స్ఫీతచైత్రరథవత్యపి స్వయమ్ ।
 న ద్విజిహ్వాసహితా న సత్రభు-
 క్నక్కులా న సకుబేరకా చ యా ॥ ౩౫ ॥

యోగినో దహరవిద్యయోత్సుకాః

సర్వలోకవిదుపాసనోచితమ్ ।
యాం విరాడ్భృదయపుణ్డరీకమి-
త్యాహురత్ర కిల మానమాగమః ॥ ౩౬ ॥

తత్ర కేచన వసన్తి దీక్షితా
వీక్షితాగ్రిమపురాణవిస్తరాః ।
ఆస్తికాః సతతమాహితాగ్నయః
సాధవః శివపదైకసంశ్రయాః ॥ ౩౭ ॥

తే హి తిల్వమునయః శివం చిరా-
దర్శయన్తి కృతకేతరోక్తిభిః ।
దర్శయన్త ఇహ దేవతాద్యభి-
వ్యక్తిరర్చకతపోబలాదితి ॥ ౩౮ ॥

రాజరాష్ట్రకుశలం రథోత్సవైః
కారయామ ఇతి బద్ధకఙ్కణాః ।
ఏకదా నటపతేరిమే ముదా
మార్గశిర్షికమహోద్యమం వ్యధుః ॥ ౩౯ ॥

భేరిఙ్కృతిభరణ నిర్దల-
న్నూనమద్య నిపతేత్థమిత్యమీ ।
పుష్కవాఙ్మృతపటాఙ్గులధ్వజో-
త్తమిభృతం విదధిరే తదాదితః ॥ ౪౦ ॥

పాలికాసు యది పఞ్చసు ప్రతి-
ష్ఠాపితా దిగధిపాస్తదార్చకైః ।
అద్భుతం కిమిహ హస్త యైర్విభుః
పఞ్చభిశ్చులుకితః పరోక్షరైః ॥ ౪౧ ॥

అధ్వరేషు విధివన్ముదా యదా-
హ్వనతః క్రతుభుజోభజన్తవిః ।
తద్ధ్వనిశ్రవణమాత్రతస్సదా
సత్స్వరం సపరివారమాపతన్ ॥ ౪౨ ॥

హస్తమేషమహిషాశరాగ్రణీ-
నక్రబుశ్యనరనన్దివాహనాః ।

ఆపతన్వరిదధీశ్వరాః పుర-
స్కృత్య ఖే గరుడహంసవాహనౌ || ౪౩||

మణితాని మణితోరణాలిభి-
ర్గోపురాణి గగనే చకాశిరే ।
ద్యౌరివావతరతాం దివౌకసాం
వ్యోమయానవలయాని విశ్వతః || ౪౪||

శైవయాగవిధినా సమర్పితం
హవ్యజాతముపగృహ్య హవ్యవాత్ ।
అర్చయన్కరతలేఽమ్మికాపతే-
రాస్త ఇత్యగణి తావదాగతైః || ౪౫||

చన్ద్రహంసహరిభూతస్థైర-
శ్శ్మధరద్విరదనన్దిచక్రీభిః ।
వాహనైర్మణివరోజ్జ్వలైః శివం
తేఽనువీధి సమచారయన్ద్విజాః || ౪౬||

తాలమర్దలతతోరుకాహలీ-
భేరిశఙ్ఖపటహారవైర్భృశమ్ ।
బాధిరీ నయనయోః పతజ్జులే-
స్తావదావిరభవత్తదద్భుతమ్ || ౪౭||

అభ్యభూయత జనారవస్తదా
వాద్యవర్గనినదేన వల్లనా ।
సోఽపి కీర్తనభరేణ శూలినో
వేదఘోషవిభవేన సోఽపి చ || ౪౮||

చన్ద్రమణ్డలముపేయుషి స్వయం
వాహనాయితముమాపతౌ ముదా ।
తారకాభిరపి తత్క్షణం మహా-
దీపికాత్మభిరభావి సర్వతః || ౪౯||

సామృతం హి శివకామసున్దరీ-
మన్దయానమహిమాభిలాషిణః ।
స్కన్ధసీమ్ని కలహంసికాపతే-

రమ్భికార్థవపుషోఽధిరోహణమ్ ॥ ౫౦ ॥

కోపవిస్తృతకరాలదంష్ట్రకం
సింహమిన్ద్రమకుటేఽధితిష్ఠతి ।
సాదరం శరభమూర్త్యపాసకాః
సాధు సాధ్వీతి శిరాంస్యకమృయన్ ॥ ౫౧ ॥

దర్శయన్నివ పతజ్జలౌ దయాం
నాగరాజమవలమ్భ్య నిర్గతః ।
మజ్జుతత్ఫణమణిశ్రియారుణం
సన్ధ్యయేవ శశినం వహజ్జీవః ॥ ౫౨ ॥

భూతనాథమనుభావ్య నిఃసర-
ద్భీమనేత్రపుటముత్తితోదరమ్ ।
మేనిరేఽఖిలభృతో మహాభరా-
ధూర్జటేరుదితదుర్దశం జనాః ॥ ౫౩ ॥

అశ్వరత్నమధిరుహ్య నిర్గతే
సాదివేషజషి శక్కరే పురః ।
మజ్జు జాతమణిమల్లమర్దన-
ప్రత్యభిజ్ఞమభవత్ప్రజామనః ॥ ౫౪ ॥

రావణాంసగతరూప్యభూధరా-
రూఢమద్రిసుతయాన్వితం శివమ్ ।
వీక్ష్య రాక్షసవిమానితాః పురా
సన్నిధాతుమమరాః శశక్కిరే ॥ ౫౫ ॥

ఏకమూర్తిభరణేఽపి యస్య ది-
గ్దన్తినో దధతి భేదమేకదా ।
అష్టమూర్తిమముమద్భుతం గజో
వాహనాకృతిరువాహ విభ్రమాత్ ॥ ౫౬ ॥

విశ్వతో వృషభవాహనోత్సవే
సమృతస్సరసరౌఘవారిధిః ।
రోధసీ రచయతి స్మ ఖావసీ
రోదసీ ఇతి తు లేఖకభ్రమః ॥ ౫౭ ॥

శృంగసగ్గిచలచారుచామరం
రత్నపల్యయనరజ్జోతం వృషమ్ ।
శ్వేతశైలమివ జగ్గమం శివః
సామృద్ధిమూర్తిరధిరుహ్య నిర్యయౌ ॥ ౫౮॥

పాణ్డరే వృషభవాహనే పుర-
శ్చంద్రమణ్డల ఇవోదితే సతి ।
పాణిపల్లవపుటాని పశ్యతాం
పద్మవన్ముకులతాం ప్రపేదిరే ॥ ౫౯॥

వారయౌవతవిలాసలాస్యతో
విస్మితో వలభిదప్పరోగజైః ।
శాక్కరోత్సవమవేక్ష్య సాదరం
చక్షుషాం దశశతీమధన్యయత్ ॥ ౬౦॥

దివ్యమజ్జలతనుద్యుతిచ్చటా-
దూరితాన్ధతమసో నటీశ్వరః ।
ఆరురోహ రథమార్మయా సహ
చ్ఛాయయేవ సవితోదయాచలమ్ ॥ ౬౧॥

మేరుకూటముత మేఘమణ్డలం
విద్యుద్దుద్భ్యుతి విమానమేవ వా ।
ఇత్యత్కర్క రథశృంగముల్లస-
చ్ఛత్రకేతనశతం హిరణ్మయమ్ ॥ ౬౨॥

ఇన్ద్రపూర్వకవిమానమీశ్వర-
శ్చంద్రకోటిశతశీతలాకృతిః ।
మన్ద్రగీతమధిరుహ్య మజ్జుని-
స్తన్ద్రసేవకకులం సదోఽనదత్ ॥ ౬౩॥

చారుచామరవితానతోరణే
చన్దనాగురుసుజాతసౌరభే ।
రత్నహేమరచితే మహామణి-
స్తమ్భరాజిరుచిరాజితోదరే ॥ ౬౪॥

లోలపుష్పసరలోలసమ్పత-

దృష్ణుణ్ణిమృపటలేన వీప్పితామ్ ।
ఇన్ద్రసీలమణితోరణావలిం
సంతతం దధతి చిత్సభాన్తరే ॥ ౬౫॥

తైలదుగ్ధదధిసర్పిరైక్షవ-
క్షౌద్రకేరసలిలాముఖసమ్మృతమ్ ।
శుద్ధశఙ్ఖసలిలాభిషేచన-
స్వచ్ఛదివ్యతనుముజ్జ్వలాంశుకమ్ ॥ ౬౬॥

గన్ధసారఘనసారకుఙ్కమ-
క్షోదశోభిమృగనాభిచర్చితమ్ ।
హేమకుణ్డలకిరీటముద్రికా-
హారసారసకహంసకోజ్జ్వలమ్ ॥ ౬౭॥

మల్లికావకులబిల్వమాలతీ-
చమ్పకాబ్జసరచారుసౌరభమ్ ।
స్వానురూపశివకామసున్దరీ-
నిత్యశోభినిజవామపార్శ్వకమ్ ॥ ౬౮॥

వ్యాఘ్రచర్మపరిధానవేష్టన-
వ్యాలదష్టమణిముణ్డమాలికమ్ ।
కిఞ్చిదున్నమితకిఙ్కణీకన-
త్యవ్యపాదధృతదివ్యనూపురమ్ ॥ ౬౯॥

అజ్జతాం యవనికాత్మికాం నృణా-
మాదితస్త్రిరపసార్య దీక్షితాః ।
బ్రహ్మరూపముషసి ప్రదర్శయా-
మాసురౌపనిషదం మహేశ్వరమ్ ॥ ౭౦॥

శ్రవణమననధ్యానైః శశ్వత్సమాహితచేతసః
పరమశివమధ్యక్షీకుర్వన్తి యం పరమర్షయః ।
తమిహ దయయా తిల్వావరణ్యద్విజవ్రజదర్శితం
దదృశురఖిలా లోకా దివ్యాకృతిం సుకృతోచ్ఛయైః ॥ ౭౧॥

భవ హర శివ శమ్భో పార్వతీశ త్రినేత్ర
ప్రమథనుత నటేశ ప్రార్థితం నః ప్రదేహి ।

పటుతరమితి శబ్ద ప్రాణినాం రత్నసాలాః
ప్రతిరవమిషతో ను ప్రాహురప్రాణినోఽపి ॥ ౭౨॥

శ్రీమద్వైదికమార్గభేదకలాశుద్ధాంతరంగః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం వ్యధాత్సప్తమమ్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాదూలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే సప్తమః సర్గః సమూర్ణః ।

౮. అష్టమః సర్గః

సరసీ శివకామసున్దరీ-
కరుణేవాత్ర పురే గరీయసీ ।
జయతి ప్రథితా జగత్త్రయే
శివగజ్జేతి శివప్రదా నృణామ్ ॥ ౧॥

నవషట్పదనీలవేణికా
దలదిన్దివరదీర్ఘలోచనా ।
ధృతచక్రకుచావతిష్ఠతే
ధురి దేవ్యాః పరిచారికేవ యా ॥ ౨॥

పరిగృహ్య తరంగబాహుభిః
శివనిర్మాల్యదలాని సాదరమ్ ।
స్వయమర్పయతీవ సంతతం
లనదావర్తవిలోచనేషు యా ॥ ౩॥

జనిమృత్యుదురధ్వజాజ్ఞిక-
క్లమవిచ్ఛేదకలాపటీయసా ।
యమదూతతతిర్యదూర్మికా-
పవమానేన బలాన్నిరస్యతే ॥ ౪॥

పురుహూతపురాతిశాయినో
నగరస్యాస్య పునర్నిరీక్షితుమ్ ।
మణిదర్పణమణ్డలీవ యా
నిహితాధిక్షితి భాతి నిర్మలా ॥ ౫॥

మహాతస్తటవృక్షమణ్డలా-
 నృధుధారామిషతో వినిఃసృతా ।
 అమలామవగాహతేఽన్వహం
 ద్యునదీ యాం ద్రుతమాత్మశుద్ధయే ॥ ౬॥

ధృతపాతకభజ్గదీక్షయా
 శ్రితకల్యాణసమర్పణోత్కయా ।
 యమభీషికయా యయా సదా
 నిజమూర్త్యైవ నివేశ్యతే శివః ॥ ౭॥

నిజతోకగతో విరాట్ పరా-
 త్సర ఐరమ్మదమేత్య సాధకః ।
 నిజవాసనయా నిమజ్జనే
 నను యస్యాస్తనుతే నమస్క్రియామ్ ॥ ౮॥

జలకేలిషు యత్ర బాలికా-
 చలహారమృతరత్నమాలికా ।
 బలిసద్మనివాసిభిర్ద్రువం
 భ్రియతే మూర్ధను భోగినాం వర్తైః ॥ ౯॥

కలశీతనయేన చూషితం
 బడబాహవ్యవహేన దూషితమ్ ।
 రఘువీరశరేణ శోషితం
 ధురి యస్యా జలధిం కథం స్తుమః ॥ ౧౦॥

యది జాతు యదృచ్ఛయా మనా-
 గపి యస్యాం మనుజో నిమజ్జతి ।
 నిఖిలో నిరయార్ణవాత్తదా
 ద్రుతమున్మజ్జతి తత్కులోద్భవః ॥ ౧౧॥

ఇదమద్భుతమగ్రతోఽపి యో
 భవసిన్ధౌ కిల యత్ర మజ్జతి ।
 తమవేక్ష్య బుధా వదన్త్యయం
 భవసిన్ధౌ న నిమజ్జతీతి యత్ ॥ ౧౨॥

సకృదప్యవగాహనాన్నృణాం
సహసా పక్ష్కహరే యదమ్బుసి ।
అవమజ్ఞ్య జనోఽస్తు నిర్మలః
కథమాస్తే ధృతకాలిమా గతే ॥ ౧౩॥

శివశబ్దముదీరితం నృభిః
స్వయమభ్యస్య యదమ్బుగాహిభిః ।
దిశి దిశ్యనువాదినః శుకా
దలయన్త్యర్కజకింకరోద్ధతిమ్ ॥ ౧౪॥

పరిమజ్ఞ్య యదమ్బుని ప్రగే
పరితః పద్మపరాగపిఞ్జరమ్ ।
పతిమాగతమీక్ష్య భామినీ
పరనారీపరిరబ్ధమూహతే ॥ ౧౫॥

పరమేశ్వరభావనోన్ముఖై-
ర్భసితాలఙ్కృతభాలసీమభిః ।
యదుపాన్తికమణ్డపాలయై-
ర్యతిభిర్బ్రహ్మపురం న గణ్యతే ॥ ౧౬॥

దలితే సతి యత్తటీజషాం
దహరోపాసనయా హృదమ్బుజే ।
అవతీర్ణ ఇవాలిమణ్డలో
హృది రుద్రాక్షసరో విరాజతే ॥ ౧౭॥

ధృతగోపురదీపసశ్చాయ-
ప్రతిబిమ్బం నిశి వీక్ష్య యత్పయః ।
తటసుప్తసముత్థితో నభః
స్ఫుటతారం మనుతేఽపి దుర్ధినే ॥ ౧౮॥

రవిగోపురరత్నకుమ్భయో-
రనుబిమ్బావలే యదమ్బుని ।
అవలోక్య ముహూర్తమన్యత-
శ్చలనాదేవ జనోఽధ్యవస్యతి ॥ ౧౯॥

కృపనాలికులానకారితే

బత దేశేఽతిబిభేతి కుత్రచిత్ ।
 నవకోకనదారుణీకృతే
 రమతే యత్ర రథాఙ్గయోర్యుగమ్ ॥ ౨౦॥

అఘమర్షణసూక్తశంసినా-
 మనిశం యత్సలిలావగాహినామ్ ।
 మణిమణ్డపభిత్తిమానవ-
 ప్రతిమాశ్చాత్రయతి ప్రతిధ్వనిః ॥ ౨౧॥

కలహంసకులాకులీకృతైః
 కమలైః కీర్ణపరాగకేసరైః ।
 కృతకాముకకౌతుకాః ప్రగే
 కమలిన్యో విలసంతి యద్గతాః ॥ ౨౨॥

కమలే కమలే కృతాటనో
 మధు విన్దన్మధుపః స్వనచ్చలాత్ ।
 ఫలమస్త్యటతామసంశయం
 పురుషాణామితి యత్ర శంసతి ॥ ౨౩॥

నటరాజరథోత్సవే తదా
 నను తస్యా నవపాథసస్తటే ।
 మణిమణ్డితమణ్డపేఽభవ-
 న్మహతి బ్రాహ్మణభోజనక్రమః ॥ ౨౪॥

పురుషోఽధిక్యతః పురోధసా
 ప్రవణేనాక్షతపాత్రపాణినా ।
 అనుగేహమన్మహీసురా-
 న్నిభృతాత్మా న్యమమస్త్రతాశితుమ్ ॥ ౨౫॥

శుచయోఽథ జనాః శుభౌదనం
 వివిధవ్యఙ్గానసూపపూపకమ్ ।
 అపవన్నతిమాత్రసౌరభ-
 ప్రసభామన్రితభూసురవ్రజమ్ ॥ ౨౬॥

పురుషః స తదా పదే పదే
 కుసుమాకల్పనకోమలేఽమలే ।
 సలివోక్షణశీతలే తలే

హసతోఽవేశయదుద్విజాద్విజాన్ || ౨౭||

విబుధాన్విహితాజ్ఞీశోధనా-

న్మణిపీఠేషు నివేశ్య మజ్జుషు |

కుశలాన్సరివేషణక్రమే

స్వజనానాదిశదేష సత్స్వరమ్ || ౨౮||

దృఢవేష్టితదివ్యవాసస-

శ్చలచామీకరచారుకుణ్డలాః |

పరితస్తరిరే ప్రియం నృణాం

కలయంతః కదలీదలాని తే || ౨౯||

అభిఘోర్య సలీలమాదితో

నవముక్తామణిజాలనిర్మలమ్ |

అదిశన్నధిపాత్రమోదనం

మృదుమన్యోన్యమసక్తమూఞ్మలమ్ || ౩౦||

అపి సూపమపారసౌరభం

కనకప్రార్థితకామనీయకమ్ |

శశిబిమ్బసమీపవర్తిభూ-

సుతసచ్చాయమదుస్తదస్తకే || ౩౧||

కుచహేమఘటద్వయద్రవ-

ద్ధనకస్తూరికయా కయాచన |

లవణం ప్రదదానయా నృణాం

లలితం తత్క్షణమాదదే మనః || ౩౨||

కుచకుట్మలకాన్తిచౌర్యతో

దలితం పశ్యత దివ్యజమ్భలమ్ |

ఇతి తద్భ్రువతీవ హేలయా

నిదధే కాచన నీలకున్తలా || ౩౩||

గలితం సుదతీకరాఞ్చలా-

త్కిము గారుత్మతమజ్జలీయకమ్ |

ఇతి ఖణ్డితకారవల్లికా-

దలముత్ప్రేక్ష్యత భరితం జనైః || ౩౪||

పరికర్మవిశేషయోగతః
స్పృహణీయామతికోమలాకృతిమ్ ।
బృహతీం స్వతనూమివావరా
ప్రథయన్త్యైక్ష్యత భోక్తుముత్సుకైః ॥ ౩౫॥

స్వవశం విదధే న కేవలం
స్వదనీయైః కదలీశలాటుభిః ।
అపి చాటుభిరుల్లసద్దస్తై-
ర్మనుజానాం హృదయం మృగేక్షణా ॥ ౩౬॥

హితమారిచహిజ్ఞజీరకం
సహ సాముద్రనిశామ్యసర్వపమ్ ।
అహరద్ధృతమాజ్యసమ్మృతం
జనచిత్తాని పదార్థజాలకమ్ ॥ ౩౭॥

స్తనసీమ్ని చ దత్తదృష్టిభి
ర్యువభిః కాచన హేమవిగ్రహా ।
బహులం పరివేషయన్త్యపి
ప్రతిషిద్ధా న భృశం బుభుక్షుభిః ॥ ౩౮॥

పనసామ్రకపిత్థగోస్తనీ-
కదలీజామ్బవనాలికేరదాః ।
అపి తేఽధరబిమ్బవజ్జునా-
త్తరుణీర్వీక్ష్య తదా నిశశ్వసుః ॥ ౩౯॥

మణిపత్రపుటే మనోహరే
ఘృతధారా కనకాలుకాముఖాత్ ।
తపనాదివ కాన్తిధోరణీ
పతితా బాలరసాలపల్లవే ॥ ౪౦॥

చషకేఽధికచారుణీ వ్యభా-
న్మధురాఞ్శ్యా మధు దత్తముత్తమమ్ ।
అరవిన్ద ఇవాతిసున్దరే
మహనీయం మకరన్దజాలకమ్ ॥ ౪౧॥

అకరోదధిపాత్రమోదనో

వివిధవ్యజ్ఞానజాలసేవితః ।
 బహుకోశపరీతపజ్కజ-
 చ్చదనిద్రాణసితచ్చదభ్రమమ్ ॥ ౪౨॥
 అథ పాత్రమపూరి పర్పటై-
 ర్వట్కైర్లడ్డుకమోదకోత్తరైః ।
 అతిమాత్రరసైరపూషకై-
 ర్మృదుగోధూమమయైశ్చ మణ్డకైః ॥ ౪౩॥
 పరితః పరిషిచ్య భాజనం
 మృదుహస్తాబ్జమరన్ధితోదకాన్ ।
 అవలోక్య జనాన్స హర్షతో
 హృది దధ్యావధికార్యమాపతిమ్ ॥ ౪౪॥
 అధికారిగిరాద్భుతం మనా-
 గథ సర్వత్ర సుభోజ్యమస్త్వితి ।
 ఉపరి స్ఫురదుత్తరోత్తరం
 వ్యరమచ్ఛాస్త్రవిదాం మిథో వచః ॥ ౪౫॥
 న బహిర్నిజపాత్రతో రసాః
 షడితి ప్రత్యయసాధకా ఇవ ।
 మణిపాత్రగతం మహాజనా
 ఘృతమగ్రే స్వకరేణ పస్పృశుః ॥ ౪౬॥
 ప్రచలత్తరుణీపదద్వయా-
 చలమజ్ఞీరఘణాత్కృత్తిర్జనాన్ ।
 ప్రతిపక్ష్యే పదే పదే౭ధికా-
 ర్యుపచారోక్తివదుత్సుకాన్వ్యధాత్ ॥ ౪౭॥
 అమృతం ధురి హేమభాజనే
 కలయన్తీ విదధే కరే నరాన్ ।
 కనదీన్దుకలేవ కామినీ
 నిజసన్దర్శనమాత్రనిస్తృషాన్ ॥ ౪౮॥
 తరలీకృతతాలవృన్దయా
 గురులక్ష్మ్యస్తనదర్శనీయయా ।
 బహిరేవ కయాపి కామినాం

నునుదేఽన్తస్తు న హన్త సజ్జ్వరః ॥ ౪౯ ॥

రసలేహ్యపయోరసాయనైః

పరమాన్నైరపి భూరిశర్కరైః ।

పరిపూరితభాజనా జ్ఞనై-

రబలా కల్పలతామసస్మరత్ ॥ ౫౦ ॥

పరివేషయతీ పయః స్వయం

నవపీయూషనిబద్ధసౌహృదమ్ ।

నితరాం నిజరూపసమ్పదా

విబుధాన్కాపి వధూరమోహయత్ ॥ ౫౧ ॥

మసృణం శరదీస్తమణ్డల-

ప్రతిమల్లం వరవర్ణినీ పరా ।

ధురి మూర్తమివాత్మనః స్మితం

దధిఖణ్డం దిశతి స్మ మాహిషమ్ ॥ ౫౨ ॥

పరిపక్వకపిత్థసౌరభం

పటుజమ్బీరరసార్ధకాఞ్చితమ్ ।

పరిపీయ చ తక్రమన్తతః

ప్రశశంసుః సుహితాః ప్రభుం జనాః ॥ ౫౩ ॥

అధివిప్రముఖం యథార్హితై-

ర్గిరిశోఽభ్యేతి ముదం ఘృతౌదనైః ।

న తథాగ్నిముఖే నిపాతితైః

పశుసోమాజ్యపయశ్చరున్తజైః ॥ ౫౪ ॥

పరిశోధితపాణిపల్లవా

వరచిత్రాసనవేదికాస్థితాః ।

ప్రణమన్తమధిక్షితి ప్రభుం

పరమాశీర్భిరవర్ధయన్బుధాః ॥ ౫౫ ॥

క్రముకైరథ ఖణ్డితైర్పవైః

సితతామ్బూలదలైః సుగంధిభిః ।

కుసుమైర్ఘనసారచన్దనై-

రపి విప్రానధికార్యపూజయత్ ॥ ౫౬ ॥

విబుధాస్తు విశేషతోఽచితా
మణిహమామ్బరమజ్జుభూషణైః ।
భువనేఽఖిలభుక్తిముక్తిదం
ప్రశశంసుః పరమేశ్వరోత్సవమ్ ॥ ౫౭॥

ఇత్థం మహోత్సవపరమ్పరయైధమానే
రమ్యే చిదమ్బరపురే రచితాగ్నిహోత్రాః ।
సస్త్రః సభాధిపతిదర్శనశాస్త్రతాపాః
సామ్రాజ్యశర్మ దధతి శ్రుతిశాస్త్రపాలైః ॥ ౫౮॥

ద్వైతప్రస్థగ్రహిలదురహజ్కారధిక్కారదక్షై-
ర్వాచాం గుమైభర్వలదుపనిషత్సారభైర్వాప్తుపుర్యామ్ ।
పారాశర్యగ్రథితమనఘం బ్రహ్మసూత్రం యతీన్ద్రా
వ్యాకుర్వన్తి త్రిమునికణభుగ్భట్టవిద్యానిషద్యాః ॥ ౫౯॥

అహమిదమవలోక్యత్యద్భుతం తిల్యదేశే
శివచరితముపాగాం శీఘ్రమాఖ్యాతుకామః ।
త్రిదివమితి వదన్తం తుమ్మురం హృష్టచేతా
గురురథ బహుమేనే గీర్భిరాశీర్మయాభిః ॥ ౬౦॥

త్రిదశాలయ ఏవ దేవలోక-
స్త్రిసహస్రాలయ ఏష తిల్యదేశః ।
అనయోః క్వ తులాప్సరఃసు రమ్భా
దివి సైకాత్ర తు తాః పరఃసహస్రమ్ ॥ ౬౧॥

మరణాజ్ఞననాచ్చ ముక్తిరుక్తా
స్మరణాదప్యపరత్ర సా హి గౌణీ ।
ఇహ దర్శనతః కిలేరితా సా
సకలశ్రత్యవిరోధినీతి ముఖ్యా ॥ ౬౨॥

దృష్ట్వా రథోత్సవదినేషు దిశామధీశా-
నష్టౌ సమాగతవతో ధ్రువమానుపూర్వ్యాత్ ।
ప్రాపుః పురీం స్వయమపి ప్రమదాయ శమోఘాః
స్వస్వోచితాం షడ్భుతవో దధతః సమృద్ధిమ్ ॥ ౬౩॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాంతరంగః సుధీ-

రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।

గోప్తా మేటకరీకువైకతిలకో గోపాలభూపాలకః

కావ్యేఽస్మిన్కృమశో నటేశవిజయే సర్గం చకారాష్టమమ్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే అష్టమః సర్గః సమూర్ణః ।

౯. నవమః సర్గః

చన్దనాచలపటీరకుటీర-

స్పన్దమానపవమానగభీరైః ।

అధ్వనీనజనమానధనైకా-

గారికైరజని కైశ్చిదహోభిః ॥ ౧॥

పఞ్చమేన నినదేన దిశస్తి

పఞ్చతాం పథికలోకవధూనామ్ ।

పఞ్చసాయకయశాంసి పఠస్తి

సఞ్చచార పికసంతతిరుచ్చైః ॥ ౨॥

మన్మథోపనిషదాం మహనీయం

కోకిలేషు కథయత్సు రహస్యమ్ ।

స్థాణ్డిలైరపి జనైస్తరుణీనాం

కేవలం విలులులే కుచసీమ్ని ॥ ౩॥

పల్లవాని పరిదశ్య లతానాం

కోమలం నదతి కోకిలయూని ।

భావవిద్యువజనః ప్రమదానాం

పర్యకూజదధరాన్పరిచుమ్భ్య ॥ ౪॥

పుష్పమాన ఇతి భూరుహవాటీ-

త్యజజ్ఞోత్సవ ఇతి హ్రాదినీతి ।

కుఞ్జగేహ ఇతి కోకిలవాణీ-

త్యుత్తరోత్తరమభూద్యువభాగ్యమ్ ॥ ౫॥

మారవీరసమధిష్ఠితమాద్య-

ద్గన్ధవాహగజరాటృదలగ్నా ।

శృంగారేవ దివి షట్పదమాలా
చచ్చలాన్వగతిచారు శిశిజ్ఞే ॥ ౬ ॥

షట్పదాక్షవలయం సవిరావం
పల్లవాఙ్గులితలైః పరిచిన్వన్ ।
మోహనాయ జగతాం మధుయోగీ
పుష్పరేణుభరభస్మ చకార ॥ ౭ ॥

చచ్చరీకకులర్కుఙ్కృతిమస్తై
రోవయన్ రుడితి మానపిశాచమ్ ।
కాలమాన్త్రికవరః ఖలు కాన్తై-
ర్యోవతాని సహ యోజయతి స్మ ॥ ౮ ॥

మారుతో భువనమారణవిద్యాం
ప్రేతనాయకపురే సమధీత్య ।
ఆగతః ప్రయుయుజేఽధ్వగవృన్దే
ప్రాగహో బత పరీక్షితుమేనామ్ ॥ ౯ ॥

పాణ్డ్యయౌవతపయోధరభార-
స్ఫారహారపటలీషు విలుర్య ।
మారుతోఽజని హిమో మలయాద్రౌ
లేలిహానరసనేన కదుష్టః ॥ ౧౦ ॥

ఫుల్లహల్లకపరాగసరాగే
వాతి శీతలతరే వనవాతే ।
పాదపాః సపది పర్యచకమ్ను-
న్నాధు సాధ్వీతి కిల స్వశిరాంసి ॥ ౧౧ ॥

వన్యవాతశిశునా వ్రతతీనాం
గృహ్లాతా కిసలయాఙ్గులిజాలమ్ ।
చక్రమే ముఖరషట్పదమాలా-
కిఙ్కణీతిభృతా గహనాన్తే ॥ ౧౨ ॥

స్నానమబ్జమధువారిషు వల్లీ-
మణ్డపేషు జపకర్మ వనేషు ।
పత్రపుష్పహరణం పథికాఙ్గే-

ధ్వనికార్యమనిలేన వితేనే ॥ ౧౩॥

అమ్మరోత్థితపరాగమనజ్ఞ-
స్యన్దనే చలతి చన్దనశైలాత్ ।
పాటలధ్వజపటాఞ్చులలక్ష్యః
ప్రత్యపాది నవపల్లవజాలైః ॥ ౧౪॥

సౌధజాలకముఖే సురతార్తం
దర్శనీయవివృతస్తనభారమ్ ।
గన్ధసారగిరిగన్ధవహోఽహో
సస్వజే యువతివృన్దమమన్దమ్ ॥ ౧౫॥

చారుపల్లవచయైః శయనీయం
పుష్పరేణుపటలైః పటవాసమ్ ।
కుర్వతీ రహసి కుఞ్జలతాభూ-
త్కేలిషు ప్రియసఖీ కులటానామ్ ॥ ౧౬॥

బాలచూతతరుమూలతలేషు
స్యన్దమానమకరన్దహిమేషు ।
కామకేలిరభసోదితభేదాః
శేరతే స్మ హరిణా హరిణీభిః ॥ ౧౭॥

కమ్పితాని సహకారతరూణాం
దాక్షిణాత్యపవనేన దలాని ।
కృత్తపాన్ధగలశోణితద్విగ్ధా-
న్యాఙ్గజాన్యసిదలాన్యనుచక్రః ॥ ౧౮॥

మఞ్జురీషు కృతమాలతరూణాం
పుఞ్జురీతిమధిగమ్య పరాగైః ।
పిఞ్జురీకృతతనుభ్రమరాలిః
కుఞ్జురీరమణగణ్డమదేఽస్నాత్ ॥ ౧౯॥

వన్యసీమని వసన్తతరణో-
రధ్వనీనదలనాదస్పగార్ధాః ।
విస్తృతా ఇవ నఖా విరరాజః
కింశుకస్య ముకులాః కుటిలాగ్రాః ॥ ౨౦॥

మాన్మథీ మరతకోపలకోశా-
 వ్లానముష్టిరుచిరా చ్చురికేతి ।
 కాపి చఞ్చుగతకింశుకపుష్పా
 భీతమైష్యత శుకీ పథికేన ॥ ౨౦॥

మానినీదురభిమానశిలానాం
 భేదనాయ కిమయం ప్రసవేషోః ।
 స్వర్ణటక్కు ఇతి సంశయదాత్రం
 చమ్పకస్య ముకులేన చకాశే ॥ ౨౧॥

ప్రాప్తయా వనభువి ప్రథమర్తుం
 సజ్గమం ఝటితి చమ్పకవల్ల్యా ।
 ప్రాప్తవాన్పత కథం పవమానో
 ముక్తవానథ కథం మధుపో వా ॥ ౨౩॥

మాధవీముకులవాన్తమధూలీ-
 నేకయోగసులభాఙ్కురజాలమ్ ।
 వ్యత్యషిక్త మధుభిర్వకులస్తాం
 యుజ్యతే హ్యుపకృతావుపకారః ॥ ౨౪॥

అఙ్గానాచరణతాడనలీలా-
 మాప్నువన్సబహుమానమశోకః ।
 ప్రేక్షితుం తదివ భాగముపేతైః
 పల్లవైరభినవైః పరివప్తే ॥ ౨౫॥

మజ్జికల్పిత మధూకతరూణాం
 మణ్డలేషు మధుదుర్దినితేషు ।
 కోరకౌఘకరకోత్కరవర్షి-
 ష్షధ్వగైః పికరుతేఽశనిబుద్ధిః ॥ ౨౬॥

కరికారకుసుమం మరుతాభ్రే
 కృష్యమాణమలికీర్ణమలాసీత్ ।
 గ్రస్తమధ్వగకులక్షయహేతో
 రాహుణేవ రవిబిమ్బమకాలే ॥ ౨౭॥

దర్శనీయతిలకోఽపి విపుణ్ణః

శ్రావ్యనవ్యకలకణ్ఠరవోఽపి ।
అజ్కురత్కురవకోఽయమనేహః
మద్యపోఽప్యజని మధ్వనుకూలః ॥ ౨౮॥

పక్కదాడిమఫలం పరిదీర్ణం
పాటలత్వగనుబన్ధి బబన్ధ ।
పట్టకఞ్చుకితమారపురస్థి-
పద్మరాగమణికఞ్చుకబుద్ధిమ్ ॥ ౨౯॥

నాలికేరకులీనవధూలీ ।
ధోరణీ భ్రమరధూమలితాగ్రే ।
ఉద్యదమ్బుదధియోధ్గతకణ్ఠం
నీలకణ్ఠనివహాన నిరౌక్షి ॥ ౩౦॥

ఘాతుకే రతి కోకిలయూని
ద్రోహిణి ధ్వనతి దుర్మదభృజ్జే ।
వాతి పాతకిని వాత కిశోరే
జాతు పాన్థజగదాశ్వసితు క్వ ॥ ౩౧॥

భృజ్గకిరపికసారసఋత్వి-
గూఢ్షితేఽధిమధు భూరుహషణ్డే ।
పాన్థలోకపశుసంజ్ఞపనార్థం
ధీమతా మనసిజేన దిదీక్షే ॥ ౩౨॥

సత్యమేవ పరపుష్టసమూహః
కాలకూటవిషకల్పితదేహః ।
అన్యథా కథమదఃకృతమోహః
పాన్థకో భువి పతేద్విగతేహః ॥ ౩౩॥

ఉన్మిషత్కుచయుగాం కుసుమార్థం
నిష్కుటేషు నితరాం వలమానామ్ ।
కుజ్జగేహమను కోరకితాశో
నాయకో నవవధూం విచకర్ష ॥ ౩౪॥

పాటలైః కిసలయైః పవమానైః
శీతలైః సురభిభిః సుమనోభిః ।

కోకిలైః కలరవైర్మధుభిశ్చ
స్వాదుభిః సుహితమిన్ద్రియజాలమ్ || 3౫||

మన్మథోత్సవవిధౌ మణిడోలా-
రోహణే సుమనసాం లవనే చ |
ఉత్సుకో యువతిభిర్యువలోకో
వ్యత్యలజ్ఘత సుఖేన వసన్తమ్ || 3౬||

వాసరాధిపశతాజ్ఞపరాఞ్చ-
త్కాసరారికులగాత్రరుహాభాః |
ధూసరాః స్వరజసాధ సుమానాం
కేసరా దదృశిరేఽధిశిరీషమ్ || 3౭||

కోకిలం క్వచన సమభ్రుతమౌనం
వీక్ష్య హన్త ముకులైర్వికసద్భిః |
మల్లికా పరిజహాన మహాన-
ప్యాద్రియేత కిమనేహసి యాతే || 3౮||

ఫేనఖణ్డపతితోఽధిపయోధి
క్షేలబిన్దురివ షట్పదడిమభిః |
మల్లికాముకులభాగ్వనమధ్యే
మోహకృద్విరహిభిర్ముహూరైశ్చ || 3౯||

మారయుద్ధగలితం నిశి కైశ్శా-
న్మల్లికాకుసుమదామ విభాతే |
కుఞ్జాధామ్ని కులటా కిముదీక్ష్య
వ్యాలకఞ్చుకభియా వ్యగలద్దాక్ || ౪౦||

మారమత్తగజమస్తకభాగ-
స్యన్తమానమదశీకరశక్తౌమ్ |
కుర్వతీభిరబలాకుచకుమేభ
ఘర్మవారికణికాభిరజృమ్భి || ౪౧||

కాఞ్చనాద్రిమపి ధర్మమహిమ్నా
సమభ్రుతద్రవమవేత్య సమన్తాత్ |
యుక్తమేవ కుచసీమ్ని యువత్యా

స్వేదజన్మ బుబుధే బుధసంఘః ॥ ౪౨॥

సుభ్రువామతనుత శ్రమతోమై-
ర్దూషితస్తిలకితో మృగనాభిః ।
నాసికాగ్రనవమౌక్తికలగ్న-
శ్చమృకభ్రమరసంజతిశక్జామ్ ॥ ౪౩॥

ఉన్నమయ్య వదనం యువతీనా-
ముత్సుకాస్తిలకనేన యువానః ।
ఘర్మశీకరకదకర్థితయత్నాః
ప్రావృతన్నధరపానకపానే ॥ ౪౪॥

మల్లికాముకులజాలవిమోక-
ప్రేమశాలిని పృథగువయుగ్మే ।
మధ్యభాజి మదనోత్సవ ఆసి-
త్ప్రాథగాథపరిరమ్భణశేషః ॥ ౪౫॥

భూరితాపభరితం మణిమణ్డే
పర్యశేత మిథునం పృథగేవ ।
హారయష్టిభిరవేష్టి యథేష్టం
కూలముద్రుజకుచద్వయసీమ్ని ॥ ౪౬॥

తాలవృన్తశతదుర్వినివారం
తాపమాశు తరుణస్య తరుణ్యాః ।
ఆచచామ హరిచన్దనధూలీ-
ధూసరః కుచదుకూలసమీరః ॥ ౪౭॥

హస్తవర్తి హరిచన్దనసిక్తం
తాలవృన్తమలసత్తరుణీనామ్ ।
భిక్షితుం వదనబిమ్బవిలాసం
చన్ద్రమణ్డలమివ స్వయమేతమ్ ॥ ౪౮॥

స్వర్ణవర్ణసుభగం సుదృగం
స్విన్నమున్నతకుచం కృతినా ద్రాక్ ।
హస్త చేట్కుపహృతేన జలార్ద్రా
వాయునోపజగుహే ధురి భర్తుః ॥ ౪౯॥

స్నానతో మృగదృశః స్తనకుమభ-
స్తత్క్షణం విరలతోయకణాఙ్కః ।
కాముకేన కచధూననకాలే
ప్రేమగాఢమురసా పరిరేభే ॥ ౫౦॥

శీతమంశుకశిఖాఞ్చితమగ్రే
బిభ్రతి నవపయోధరకుమ్భమ్ ।
శాలికా న తు పరం సలిలానాం
పాలికాప్యహృత పాన్థమనాంసి ॥ ౫౧॥

తృష్ణయాధరధృతాఙ్జలిరూర్ధ్వం
దత్తదృక్కుచతదే ధుతమౌలిః ।
పానతః ప్రథమమేవ యుతత్యా
పర్యహంసి పథికోఽమ్బు దదత్యా ॥ ౫౨॥

చణ్డభానుకరచణ్డిమభ్రూమ్నా
దీపితేఽధ్వగజనో దినమధ్యే ।
వృక్షమూలకృతవేదిషు వృన్దం
వృన్దమాస్త పరిపీయ పయాంసి ॥ ౫౩॥

పక్షిణో గిరినదీషు పయాంసి
గ్రీష్మభానుకిరణక్వథితాని ।
పాతుమక్షమతయా ప్రతివృక్షం
దీనదీనమకువన్త తృషారైః ॥ ౫౪॥

నానటన్నవకృశానుశిఖాని
స్వైరమర్యమశిలాఫలకాని ।
ఆవహన్పురహరాలికపట్ట-
ప్రక్రియాం ప్రతిదినం విపినేషు ॥ ౫౫॥

ప్రాథదావదలనస్ఫుటితాద్రి-
గ్రావఖణ్డహతివిహ్వలగాత్రాః ।
మన్దమన్దమచలన్మిహిరాశ్వా
దివ్యతః కిల దినేఽజని ధైర్యమ్ ॥ ౫౬॥

పద్మబాన్ధవకర్తైః పరిభూతో

లోహితేక్షణపుటోఽద్రిలులాయః ।
 తూర్ణమావిలయతి స్మ తదీయైః
 సేవితం సమవగాహ్యం తటాకమ్ ॥ ౫౭॥

వారి భూరి పరిపీయ వసూనాం
 నాయకో నిజకరైరతిమాత్రమ్ ।
 తద్వమన్నివ తదా మృగతృష్ణా-
 వ్యాజతః ప్రతిదిశం విలులోకే ॥ ౫౮॥

సర్వధైవ పవనాశనసజ్ఘ-
 ఙ్గామయోగసమయే సముదీతే ।
 పిప్పలేషు విబుధా భువి రూఢ్యా
 జజ్ఞరే చలదలవ్యవహారమ్ ॥ ౫౯॥

క్వాపి వారణగణస్తరుమూలే
 హస్తశీకరకిరోఽధికపోలమ్ ।
 శక్యతే స్మ దవథుం లఘు హస్తం
 మేఘసజ్ఘ ఇవ మస్త్రయమాణః ॥ ౬౦॥

శుద్ధయా చ సుమనోగణమధ్యే
 శ్లాఘ్యయా చ సురభిః శుభజాత్యా ।
 ఆపగాసు శుచిరాచమనేఽపాం
 వ్యాప్యతో యది కిమత్ర విచిత్రమ్ ॥ ౬౧॥

అమ్బు శీతమజనిష్ట తదానీం
 కాఞ్చనాదపి కథఞ్చన మృగ్యమ్ ।
 నీరదానమత ఏవ నిదాఘే
 స్వర్ణదానశతసమ్మితమాహుః ॥ ౬౨॥

ఉష్ణభాస్యదయగే సతి యాభిః
 పర్యదీప్యత పతజ్గళిలాభిః ।
 అస్తగే పునరభూయత తాభి-
 ర్ధూమనిఃశ్వసితధూసరితాభిః ॥ ౬౩॥

చత్వరే న న చతుష్పథదేశే
 వేదికాసు న న వా విశిఖాసు ।

సజ్జశస్త్తు సమదృశ్యత ధారా
యత్ర గేహసవిధే యువతోకః ॥ ౬౪ ॥

భాలతోచనసుదర్శనపాణ్యో-
ర్మైవ చేచ్ఛ్యశురగేహనివాసః ।
గాఢతాపబహులః కథమేష
గ్రీష్మవాసరగణః క్రమణీయః ॥ ౬౫ ॥

వాసరాణి కదలీవనవీథ్యా-
మత్యగాద్యవజనోఽమ్బువిహారైః ।
చన్ద్రకాన్తభువి చన్ద్రమయూతైః
శర్వరీశ్చ సముదఞ్చుతి తాపే ॥ ౬౬ ॥

ప్రమదవనసమీరః పాటలీగన్ధలిపా-
పరిమిలదలివృన్దామన్దఝంజ్కారభేదైః ।
కనకసదసి నృత్యం కుర్వతశ్చన్ద్రమౌలే-
రనుగుణమపరాహ్ణా పైర్వరమారబ్ధం గీతమ్ ॥ ౬౭ ॥

ఆషాఢే కిల మాసి తత్ర నగరే హృష్టాః పునర్మల్లికా-
గన్ధాన్తభ్రమరావలీకృతహరిద్ధ్రావస్సురత్తోరణే ।
సిన్ఞ్ఞాన్తో నటనాయకస్య పురతః శ్రీగన్ధసారోదకం
సోత్సాహం త్రిసహస్రదీక్షితవరాశ్చక్రుః శతాఞ్జోత్సవమ్ ॥ ౬౮ ॥

శ్రీమద్వైదికమార్గభేలనకలాశుద్ధాన్తరంగః సుధీ-
రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।
గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః
కావ్యేఽన్మిన్నవమం నటీశవిజయే సర్గం చకారాద్భుతమ్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతా నటీశవిజయాభ్యే
మహాకావ్యే నవమః సర్గః సమూర్ఘః ।

౧౦. దశమః సర్గః

గ్రీష్మకాననకృశానుశిఖోత్తైః
కజ్జలైర్మృనినితం ఖమభూత్కిమ్ ।
సంశయం విదధతీతి సమేషాం

ప్రావృడావిరభవద్భృమదభ్రా ॥ ౧॥

ప్రాక్కదమ్పసురభిః పవమానః
పాకశాసనధనుర్ను పశ్చాత్ ।
దక్షిణాభినవతోయధరశ్రి-
రుత్తరా చ తటిదున్మిషతి స్మ ॥ ౨॥

మారదిగ్విజయమజ్జలయాత్రా-
కాలికైః కిల గభీరగభీరమ్ ।
శైలవారణశిరోభిరుదూఢై-
ర్దధ్వనే జలదదున్దభివృన్తైః ॥ ౩॥

వారిదస్మరభటా వలమానా
దిక్షు ధూనితతటిద్గుణవేత్తాః ।
ప్రోషితాన్నిజగృహం ప్రతి యూనో
ద్రావయంత ఇవ ధీరమగర్జన్ ॥ ౪॥

నీలసౌధశిఖరాణ్యను పశ్య-
న్త్యాత్మనః సరణిమధ్వగయూనా ।
కౌతుకాదుపవనే కనకాజీ
కేకినేవ దదృశే ఘనవిద్యుత్ ॥ ౫॥

పీచిభిర్జలనిధౌ విపులాభి-
ర్దూరదర్శితతిరోహితరూపా ।
చారువిద్రుమలతేవ చకాశే
చఞ్చలా జలదసంక్కులితేభ్యై ॥ ౬॥

కాలికామభి కృతారభటికా-
మన్తరేభ్రసదసోఽధికహర్షాత్ ।
నీలకణ్ఠమవలోక్య నటన్తం
ప్రహ్లాభావమభజత్పణిరాజః ॥ ౭॥

కాలమేఘనినదైః సనినాదం
వారిబన్ధమధిగమ్య వలద్భిః ।
మేదురా మదకణా ఇవ ముక్తాః
ప్రాప్నువన్ప్రథమబిన్దవ ఊర్వీమ్ ॥ ౮॥

సమృతత్పషితచాతకపోత-
 త్రోటికోటిదలమాషితశేషాః ।
 శీకరాః ప్రథమతః కిల చేల-
 క్షాపమాపురవసీం ఘనముక్తాః ॥ ౯॥

వారివాహనివహే వలహన్తు-
 శ్చాపయష్టిరచిరేణ చకాశే ।
 ఇన్ద్రనీలశిఖరీన్ద్రనితమ్బే
 గైరికద్రవర్పురీవ గలన్తి ॥ ౧౦॥

అస్ఫుటద్భహిరజాణ్ణకటాహో-
 ద్ధట్టనే మణిమయం కటకార్ధమ్ ।
 విక్రమేషు కిము విష్ణుపదే య-
 దృష్టమిన్ద్రధనురిత్యవశిష్టమ్ ॥ ౧౧॥

గ్రీష్మసోష్ణఘనగోమయపక్షైః
 ప్రావృషా పదమలిప్యత విష్ణోః ।
 రజ్జవల్లిరపి రత్నరజోభి-
 స్తన్యతే స్మ ధనురాకృతిరత్ర ॥ ౧౨॥

మేఘమణ్డలమహోదధిమధ్యే
 తన్వతా మణిధనుర్మయనేతుమ్ ।
 కాలదాశరథినావధి కాణ్డై-
 రుష్ణపక్ష్కవదనో హతశితః ॥ ౧౩॥

కర్షణస్యదఘనక్షుభితాస్స-
 క్షాటలాహిపతిభోగపరీతమ్ ।
 ఆశు మన్దరమసస్మరదద్ధౌ
 ఖే ధనుర్వలయితో ఘనసజ్జః ॥ ౧౪॥

ధార్తరాష్ట్రభయదాయినీ కృష్ణే
 సింహనాదినీ ఘనే సతి సద్యః ।
 అర్జునే గృహశిఖణ్డిని చారా-
 ద్భీష్మ ఉష్ణ ఉదభిద్యత కాణ్డై ॥ ౧౫॥
 మర్దనం బత శుచేర్మలినాత్మా

కాల ఏష కృతవానితి మత్వా ।
మానసం ప్రతి ను మజ్జి పలాయాం-
చక్రిరేతిశుచయః కలహంసాః ॥ ౧౬ ॥

ఆహతాసు పయసామ్బుజవాటీ-
ష్యాతతాసు సరణిష్యతిపక్షైః ।
ఆవృతాసు చ హరిత్సు ఘనౌఘై
రాజహంసగతయో న రరాజః ॥ ౧౭ ॥

హంససంతతిరలక్షి వలరీ
క్రౌఞ్చశైలకుహరం ప్రవిశన్తి ।
నిర్గలద్విమలనిర్భరిణీభి-
ర్నిర్విశేషమటపీఘ నిషాదైః ॥ ౧౮ ॥

దీనచాతకశిశౌ దయసీయే
క్రన్దతి స్నుతపయఃకణజాలః ।
ప్రావృషో ధృతపయోధరనామా
తావదభ్రనివహస్తనతి స్మ ॥ ౧౯ ॥

ప్రావృషి ప్రథమమేవ హి వర్షా-
ద్విష్టపే విరహిణీబహులేఽస్మిన్ ।
అజ్ఞానద్రవమయీ సరిదగ్రే
పాన్థలోకమరుధత్ప్రవహన్తి ॥ ౨౦ ॥

సుభ్రవాం ప్రియసమాగమవార్తా-
న్వేషణవ్యసనినా హృదయేన ।
సాకమున్నతతటం సరిదోఘః
పాతయన్బ్రత పథః ప్రరురోధ ॥ ౨౧ ॥

మారదిగయమహోత్సవహేతో-
ర్నిరవాహకులనీలవితానే ।
విస్తృతే వియతి తత్ర విరేజః
సూలమౌక్తికసరా ఇవ ధారాః ॥ ౨౨ ॥

కాలమేఘకులకజ్జలితాభే
భేకభాఙ్కృతిభయఙ్కరదిక్కే ।

అర్ధరాత్రిసమయేఽభిసరన్త్యాః
సాహసం హి భువి షడ్గుణమాహుః ॥ ౨౩॥

వాతవిస్తృతఘనాఘనవర్షా-
కామినీకవభరే పరిపుల్లా ।
మల్లకాస్రగివ మజ్జుబలాకా-
మాలికాతిమహతీ విలులోకే ॥ ౨౪॥

జృమ్భితే సతి జవోదయకాలే
యత్ర పూర్వముదలాసి మరాల్లైః ।
తారకాభిరపి తత్ర బక్కొమ్మై-
ర్జ్యోతిరిజ్జగజైశ్చ చకాశే ॥ ౨౫॥

అమ్బరే సతి పయోధరభారే-
ణావృతే తవ పయోధరభారః ।
అమ్బరేణ కథమావృత ఇత్యా-
కర్షిం యౌవతకుచాంశుకమిష్టైః ॥ ౨౬॥

చాతకేషు భువనం స్వనిషేషి-
ష్వర్పయన్వితరణీత్వమగాద్యః ।
కేతకీద్రుభిరనేవి ఘనోఽసౌ
కుట్మలచ్ఛలకృతాజ్జలిబన్దైః ॥ ౨౭॥

అభ్రనిర్గలదనారతధారా-
వర్తనావనితలామ్బువిహారీ ।
ఉత్పతన్నురుతపా ఇవ మత్స్యః
స్వర్గసిన్ధుసలిలం విజగాహే ॥ ౨౮॥

వానరేషు ఘనవర్షహతేషు
వ్యాఘ్రవత్సు విటపాద్విటపాగ్రమ్ ।
ప్రత్యబోధి పతనోత్పతనాభ్యాం
పక్వజమ్బులిపరస్పరభేదః ॥ ౨౯॥

కాకఘూకకలవిజ్ఞుకులాయ-
ప్రాయవైత్యతరుషు ప్రతిపత్య ।
ఆశునాశిభిరహో కరకొమ్మైః
పాతకం భువి పరం సమచాయ ॥ ౩౦॥

గన్ధవాహయువఘట్టనదీర్య-
 చ్చక్రచాపశుభకఞ్చులిఖణ్డాః ।
 ప్రావృషః కిల పయోధరభారా-
 దిన్ద్రగోపనికరా ఇతి పేతుః ॥ ౩౧॥

ఉద్యతే జగదుపేన్ద్రకుమారే
 జేతుమస్య జయసాధనమిన్ద్రః ।
 వాహనం వరధనుశ్చ దదత్స్వం
 హస్త కోపమపి మూర్తమముఞ్చత్ ॥ ౩౨॥

చఞ్చులాయతకశే జలవాహా-
 ధ్యాపకే నదతి ధీరముదారమ్ ।
 తైలసీమ్ని శిఖిమాణవకానాం
 శుశ్రువే కలకలః శ్రవణీయః ॥ ౩౩॥

నీలమేఘనివహేన దశానా-
 మావృతేఽపి హరితామవకాశే ।
 ఉల్లలాస తరణేరుడుపస్యా-
 ష్యపు మణ్డలమహో తటిసీనామ్ ॥ ౩౪॥

అస్తమేతి సవితాస్య తటాకాః
 కుర్వతేఽస్య కమలాఞ్చులిబన్ధమ్ ।
 శ్రోత్రియైరితి ఘనస్థగితేఽభ్రే
 సాయకర్మసమయో నిరణాయ ॥ ౩౫॥

కామినీకలితనిర్దయకణ్ఠా-
 శ్లేషసంజ్ఞానితశర్మవిశేషైః ।
 రారటజ్జలధరో లఘువర్షా-
 వాసరః సుకృతిభిర్విలలజ్ఘే ॥ ౩౬॥

అమృతం పరిదధత్యవదాతం
 హంసపక్ష్యైభిరలక్ష్మితపార్శ్వమ్ ।
 ఆయయా శరదదభ్రసితాబ్రా
 లాలితాభ్యుదితరాజకరేణ ॥ ౩౭॥

విష్టపం శరదృతోర్వశయన్దా-
గజ్జప్రభురదత్త కిమస్మై ।
లక్ష్మకైతవలసన్నిజముద్రం
చన్ద్రబిమ్బమిషశాసనపత్రమ్ ॥ ౩౮॥

చారుభిర్విరహితాశ్చపలాభిః
పాణ్డతామివ ఘనాః ప్రతిపద్య ।
దిక్షు తూలలఘవో వలమానా-
శ్చిక్షీయుర్భత చిరం విధురత్వాత్ ॥ ౩౯॥

శమ్పయా కనకశృంఖలదామ-
చ్ఛద్మయా పరివృతో జలదః ఖే ।
నిఃస్పృహః శరది సీలమహోక్ష-
వ్యాజతోఽధిగు వలన్నదతి స్మ ॥ ౪౦॥

సప్తపర్ణకుసుమేషు సమీరః
సన్నిపత్య మధుగన్ధిషు సద్యః ।
నిష్పతన్గిరిగుహాసు నిష్కణ్ఠై-
రభ్యధావ్యత రుషా హరిడిమైభిః ॥ ౪౧॥

గన్ధసిన్ధురకపోలతలస్పృ-
క్కుణ్డరీకముఖపర్యటనోత్కః ।
బాణకోటిషు పతన్నపి నాలి-
ర్వివ్యథే విరహిదుర్విధిపాకాత్ ॥ ౪౨॥

షట్పదాలిరరుణామ్బుజషడ్జే
మేదురా యువమనోమృగహత్వై ।
దారుణస్మరకిరాతతతాయో-
వాగురేవ దవసీమ్ని విరేజే ॥ ౪౩॥

సిన్ధవః స్వపతిచూషణశీలే
స్ఫీతతేజసి మునౌ సతి భీతాః ।
అమ్బుజాఞ్జలిమకుర్వత కార్కాశ్య-
ద్రాజసప్రకృతితాం రహయన్తః ॥ ౪౪॥

ప్రాగ్రజస్వలతయా బహురాత్రం

ప్రాప యా న తటినీ ప్రతికర్మ ।
నిర్మలా శరదీ సా నిజకేశా-
జ్ఞౌఘలాన్వయసి శోధయతి స్మ ॥ ౪౫॥

పుణ్డరీకకులభూరివిలాసా-
వాసనీలవనరాజసమేతా ।
తావదద్రిషు తటి తటినీ చ
ద్వే పరస్పరతులామలభేతామ్ ॥ ౪౬॥

దన్తిదన్తశకతైరివ దీప్తైః
తైరవైరుడుగజైరపి కీర్ణమ్ ।
శారదం మనసికృత్య స నూనం
కం చ ఖం చ కవిరాహ సవరమ్ ॥ ౪౭॥

కామకుణ్డలితకార్ముకచక్ర-
క్రేజ్కృతిభ్రమకరం గహనాన్తే ।
కూజితం మదకలం కురరీణా-
మాతతాన పథికానధికార్తాన్ ॥ ౪౮॥

దైవికీ మమ తిరస్కృతిరాసీ-
త్కుప్యమాత్రగుణీనీతి తులాన్తే ।
ప్రత్యయార్థమివ భాస్వతి పద్మి-
న్యన్నమయ్య ముఖముచ్ఛ్వసితి స్మ ॥ ౪౯॥

ప్రావృషేణ్యదీవనే ప్రతిపేదే
సమ్మదం స కిల షణ్ముఖవాహః ।
శారదేఽహ్ని తు చతుర్ముఖవాహః
కస్యచిద్భవతి కశ్చన కాలః ॥ ౫౦॥

భూషణాని పథి శిజ్జోతభీత్యా
ద్రాగ్విముచ్య తటినీం నిశి యాన్త్యా ।
హంసకే నదతి హన్త సశజ్కం
స్వాఙ్గీయుగ్మమభిసారికమైషి ॥ ౫౧॥

రాజహంస ఇతి పాథసి రాకా-
చన్ద్రబిమ్బమభిసృత్య సరాగమ్ ।
వజ్రోతాథ వరటా నిజనాథే

న స్మ విశ్వసితీ జాతు యథార్థే || ౫౨ ||

వాజపేయవిహితావభృథానాం
యజ్వనాముపరి హంసయువానః ।
ఆతపత్రమవలోక్య గృహీతం
హంస ఇత్యనునదం దివి నేదుః || ౫౩ ||

బహ్వామన్యత శుచిర్ద్విజవృన్దే
శుద్ధమానసగతిః సునదీప్తః ।
శీతవాతసహనోఽపి చ హంసో
వర్ణసంక్రమశాస్త్ర శిఖీ న || ౫౪ ||

వాసవోపలమయావ వితర్కి-
శృన్దకాంతమణిపీఠసమేతా ।
శిశ్రియే శితిజలా సరిదావిః-
సైకతా చ సుగిరా ద్విజపక్ష్మ్యై || ౫౫ ||

స్పర్ధితం విరురుధే హి మిథస్త-
త్ఫణ్ణరీటమిథునం ఘటమానమ్ ।
యేన సర్వయువమోహనదాత్రా
సూచికాజని నిధేః శరదుర్వామమ్ || ౫౬ ||

కన్దలత్కుముదకాననఖేల-
ద్రాజహంసరమణీచరణాని ।
దుగ్ధసిన్ధుసరసోదరవల్ల-
ద్విద్రుమాంజ్కురవిలాసమపుష్పన్ || ౫౭ ||

శారదేషు దివనేషు సమానం
పుణ్డరీకపటలేన పయోధౌ ।
ఉన్మిమేష దృగుభయ్యపి విష్ణోః
పుణ్డరీకనయనో హి స కాలః || ౫౮ ||

సప్తపర్ణమభిసృత్య సకామం
మణ్డరీ పరివహన్మదగన్ధమ్ ।
స్కన్దదేశవినివేశితశుణ్డా-
కాణ్డయా చిరమవర్తి కరిణ్యా || ౫౯ ||

సజ్జారత్సరసి సంతతఖేల-
త్కామినీకుచతటీఘుస్పృణాక్తే ।
మల్లికాక్షమిథునం చరణాన్యే
రాజహంసయుగరీతిమధత్త ॥ ౬౦ ॥

రక్తవారిరుహరజరజోభి-
ర్ధూసరా ధురి మిథో ఘటమానాః ।
మారదేవమహితా ఇవ మల్ల్యాః
షట్పదాః సనినదం దిశి చేరుః ॥ ౬౧ ॥

శుద్ధరాజతఘటం పులినాన్తే
న్యస్య కల్పితనదీజలకేల్యా ।
ముగ్ధయా హృద ఉదీక్ష్య మరాలం
చక్రుశే నిజఘటః ప్రవతీతి ॥ ౬౨ ॥

పుణ్ణపర్వగలితస్ఫుటముక్తా-
వారశర్కరిలయా వనగోప్యః ।
ఇక్షుశాకటజనస్య సరణ్యా
కాలమీనమభజన్త కథిష్ఠాత్ ॥ ౬౩ ॥

అధ్వగః కలమపాలికయాగ్రే
దర్శితేఽపి పథి తద్గతచేతాః ।
స్పృష్టవానివ పదోషధిభేదం
బమ్భిమీతి బత తాం పరితః స్మ ॥ ౬౪ ॥

చాఖలీషి న చ శక్యసి గన్తు-
మస్తి సిద్ధిరితి కాపి భుజ్జమ్ ।
లోలదృష్టిమరుణల్లఘుభోగి-
గ్రాహణీవ పథికం యవగోష్ఠి ॥ ౬౫ ॥

ప్రస్థితస్య పరితః క్రమమాణా
దిగ్దయా య మదనస్య తురజ్ఞాః ।
శ్యామలాః కలమసీమ్ని సమేతా
జృమ్భితా వనశుకా అవతేరుః ॥ ౬౬ ॥

ఘోషితైః కలమకాననగోప్యాః

ప్రస్థితాన్భత శుకాన్సమగృహ్ణాన్ ।
పల్లవైశ్చ కుసుమైః ప్రహియన్త-
స్థాణవన్తదుపగీతినముత్తైః ॥ ౬౭॥

ప్రోచ్య మాసమవధిం ప్రసవర్తో-
ర్యోషితి ప్రచలితః పథి వన్యే ।
గోపికాధ్వనిషు కోకిలబుద్ధ్యా
హో వసన్త ఇతి కశ్చిదముహ్యత్ ॥ ౬౮॥

తత్ర తత్ర నవదర్భసమూహః
పుష్పితాస్త్రిభువనం విజగీషోః ।
రేజరే రజతకేసరపక్ష్కౌశ్య
రాజితా రతిపతేరివ కున్తాః ॥ ౬౯॥

దిగ్బియానాం చరతామిహ రాజ్ఞాం
హస్తాభిర్హరితపట్టపతాకాః ।
దీర్ఘశైలకదలీదలపాలీ-
విభ్రమం విదధిరే భ్రియమాణాః ॥ ౭౦॥

రాజహంసరజసికరకాశ-
స్తోమకైరవకులచ్ఛలతః స్వామ్ ।
అజ్గజే కిరతి కీర్తిమగచ్ఛ-
త్సా శరచ్ఛరదయోగిషు భూత్వా ॥ ౭౧॥

వాయువహ్నిజలఖాని వసన్త-
గ్రీష్మవార్ధినశరత్సు కిమృద్ధిమ్ ।
ప్రాపురిత్యృతుయుగే పరిశిష్టే
భూరజాంసి పరివృద్ధిమగచ్ఛన్ ॥ ౭౨॥

అమృరే విధిరపాం పరమాణూ-
న్వ్యస్తృతాతపతే హిమదమ్భాత్ ।
అపిన్సృక్షురత ఏవ బుధానాం
భావివర్షపరిక్లప్తిరిదానీమ్ ॥ ౭౩॥

హైమనేషు దివనేషు యతోఽభూ-
ద్ద్యోశ్చిరాయ ధృతజీవనగర్భా ।

విప్రకీర్ణహిమఘర్మకణౌఘా
పాణ్డిమానమత ఏవ బభార ॥ ౭౪॥

దివ్యహంసనివహేభ్రతటిన్యాం
శారదేషు దివనేషు విహృత్య ।
క్లిన్నపక్షకులకమ్పిని పేతుః
శీకరా హిమమిషేణ సమన్తాత్ ॥ ౭౫॥

దీఙ్ముఖాని కుశకాశగులుచ్చై-
రూర్ధ్వపుణ్ణాలసితాన్యథ తాని ।
హైమనేన దివనేన హిమానీ-
భూతిలేపభరితాని కృతాని ॥ ౭౬॥

అచ్చమిన్ద్రమణిమమ్బరశాణే
కర్షతి గ్రథితరశ్మి కృతాన్తే ।
తస్య చూర్ణపటలీవ తదానీ-
మావిరాస మహతీతి హిమానీ ॥ ౭౭॥

హారదాగ్ని సలిలే చ హిమత్వం
ప్రాయశో మిహికయా ప్రథయన్త్యా ।
పద్మపాలిషు వియోగిషు చ ప్రా-
లేయతా ప్రకటితా బత లోకే ॥ ౭౮॥

యామినీషు యదభూదతిదైర్ఘ్యం
యచ్చ ప్రాన్వమజనిష్ట తదాహః ।
ప్రోదితోఽజని చిరాయ తదేత-
త్వాంసులాకులతపఃపరిపాకః ॥ ౭౯॥

జారదష్టమధరం పిదధానా
కాపి నవ్యకులటా కులటాభిః ।
పృచ్ఛతే స్వపతయే వ్రణహేతుం
శీలితా హిమ ఇతీతి వదస్వ ॥ ౮౦॥

ఇత్వరీ బత నిశాసు హిమానీ-
దుర్నిరీక్షగమనాపి విభాతే ।
శాద్వలేషు సమసూచ్యనురాగైః
ప్రస్నుత్తిరివ బహిః పదయావైః ॥ ౮౧॥

హస్తికం దినముఖే బహిరేష్య-
త్సంతతం స్థపుటితే హిమపిణ్డైః ।
ప్రాజ్ఞణేఽపి పదమేకమనీశం
కర్తుముద్ధృతకరం రటతి స్మ ॥ ౮౨॥

వాలినేవ శిశిరేణ విదూరం
ద్రావితో రవితనూజ ఇవోష్మా ।
ఋశ్యమూకమివ సోఽపి తదానీం
ప్రాప యౌవతపయోధరదుర్గమ్ ॥ ౮౩॥

వీటికాద్విపటికాప్రతిసీరా-
గర్భగేహమృగనాభిహసన్తిః ।
సన్నిధాప్య సుదతీకుచదుర్గం
సంశ్రితైర్విముముచే శిశిరాద్భీః ॥ ౮౪॥

సాయమాతపదవాగ్నిశిఖాభి-
ర్వాహతా నిశి హిమైర్వనరాజః ।
కున్దపుష్పకపటేన విభాతే
బొప్పబిన్దుపటలం వినసర్జ ॥ ౮౫॥

ఇత్థం దురన్తహిమవర్షిణీ జృమ్భమాణే
కాలే వియోగిజనజీవవియోగకాలే ।
కాన్తాకుచోష్మకబలీకృతశీతగర్వా
నిద్రాసుఖాన్యనుభవన్తి నిశి స్మ ధన్యాః ॥ ౮౬॥

తరుకులమురుశాఖాశేషమాత్రం తదానీం
ప్రతిదిశమవలోక్య ప్రాణభృద్వాప్సుపుర్యామ్ ।
అమనుత శివరాత్రావర్చితుం భూసురేన్ద్రై-
రఖిలమపి విలూనం పత్రపుష్పాఙ్కురౌఘమ్ ॥ ౮౭॥

జననమరణభీతో జైమినిర్వాప్యసవాచా
విదితదహరవిద్యాసమ్ప్రదాయో విముక్త్యై ।
విమలమతిరుపాస్తే వేదపాదస్తవాద్యై-
ర్వర ఇహ నటరాజం పుణ్డరీకాభిధానే ॥ ౮౮॥

శ్రీమద్వైదికమార్గఖేలనకలాశుద్ధాంతరంగః సుధీ-

రద్వైతామృతలాభనిర్భరనిజానన్దానుభూతిః సతామ్ ।

గోప్తా మేటకరీకులైకతిలకో గోపాలభూపాలకః

కావ్యేఽస్మిన్తశమం నటేశవిజయే సర్గం చకారాద్భుతమ్ ॥

ఇతి శ్రీమద్వాఘాలకులతిలకస్య వేంకటకృష్ణదీక్షితస్య కృతౌ నటేశవిజయాఖ్యే
మహాకావ్యే దశమః సర్గః సమూర్ణః ।

ఇతి నటేశవిజయం సమూర్ణమ్ ॥

Proofread by Ruma Dewan

——
Nateshavijayam

pdf was typeset on April 7, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

